

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

**Uradno glasilo
Slovenske kmetijske družbe.**

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 16 K na leto.
Posamezna številka stane 80 v.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 600 K, na 1/2 strani 300 K, na 1/3 strani 150 K, na 1/4 strani 100 K, na 1/5 strani 50 K in na 1/6 strani 25 K. Udom 10 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 2 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe;
tisk J. Blasnik naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatise iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 8. Ljubljana, 30. aprila 1920. Letnik XXXVII.

Obseg: Posledica vojnega kmetovanja z ozirom na poljedelstvo. — Zeleno krmljenje. — Posvetovanje o pospeševanju živinoreje v Sloveniji. — Kako moramo škropiti proti paležu ali peronospori. — Vprašanja in odgovori. — Poročila in objave podružnic. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti. — **Konjerejec:** Vzgoja mladega konja za domače delo. — Kužna in nalezljiva bolezen. — Pomen dirk in konjskih tekem. — Dirkaški šport. — Podedovanje v splošnem in podedovanje pridobljenih lastnosti. — **Inserati.**

Posledica vojnega kmetovanja z ozirom na poljedelstvo.

Nesrečna svetovna vojna je prizadela našemu kmetijstvu težke rane, ki jih bo mogoče zaceliti šele po letih, ko se bo vršilo kmetovanje tako, kakor velja umno kmetijstvo. Temelj vsega kmetijstva je poljedelstvo, ki se v zvezi z živinorejo spopolnjuje in podpira. Vojne razmere in nje posledice pa so ravno to važno panogo kmetijstva najbolj zadele.

Vsled pomanjkanja delavskih in živalskih moči tekom vojne je bilo obdelovanje zemlje vsekakor nepopolno. Vsa kmetijska dela so se vršila le na hitro in vsled tega seveda zelo pomanjkljivo, kajti za opravljanje istih so ostali pri kmetiji le ženske, otroci in starčki. Zemlja ostane v godnem in rodovitnem stanju le tedaj, ako se jo redno gnoji, orje, brana in tudi sicer pravilno obdeluje. V nasprotnem slučaju se zemlja stlači in sesede ter s tem onemogoči dostop zraka h koreninam, tako da je delovanje istih otežkočeno, oziroma ukinjeno. Vsled tega se tvorijo škodljive talne kisline, ki zamore občutljive pitome rastline, dočim se manj občutljive plevelne rastline hitro razpasejo in tekom par let katastrofalno razmnože, kar opazamo ravno v zadnjih letih. Poleg plevelnih rastlin, ki odvezajo kulturnim rastlinam hrano, vlago in svetlobo, so se razmnožile razne zelo škodljive rastlinske bolezni, in sicer na žitnih rastlinah snetjavost in rja, na okopavinah, in tu je omeniti predvsem krompir, pa zavijavost listov in kodravost. Ako se proti temu potrebnega ne ukrene, nam preti znatna narodno-gospodarska škoda.

Z rednimi rekvizicijami živine in poljskih pridelkov tekom vojne dobe, se je našim kmetovalcem znatno znižala produkcija hlevskega gnoja in gnojnice, poleg tega pa je kakovost istih, z ozirom na slabo in nezadostno krmljenje živine zelo zaostajala za vrednostjo gnoja in gnojnice normalnih dob. Ker krma kot taka ni vsebovala veliko hranilnih snovi, se seveda ni čuditi, ako so imeli živalski odpadki malenkostno količino gnojilnih snovi. Umetna gnojila, s katerimi bi se dalo deloma odpomoči temu pomankanju, so bila pod zasego; zlasti je v tem oziru omeniti dušičnata umetna gnojila. Umetnih gnojil nekaterih vrst v sedanji dobi sploh ni dobiti, druga pa le deloma in še te po tako visokih cenah, da jih kmetovalci z ozirom na produkcijske stroške in razmeroma nizko tržno ceno poljskih pridelkov, ne morejo uporabljati. Vsled takega gospodarjenja, se je in se z vsakoletnimi pridelki odvzema v zemlji nakopičeni in v obliki rastlinskih hranilnih snovi nahajajoči se kapital, ki se ga v sedanji dobi vsled nezadostne produkcije naravnih gnojil v lastni kmetiji in vsled pomankanja in visoke cene umetnih gnojil ne more dopolniti. Vršilo se je in se še vrši nekako roparsko gospodarstvo.

S takim kmetovanjem, se iz zemlje izčrpava ne le kapital rastlinskih hranilnih snovi, temveč tudi kapital biološke sile zemlje, to je razne koristne in za uspevanje rastlin neobhodno potrebne bakterije, bacile, plesnobe, lišaje in dr., ki vzdržujejo godnost zemlje in pretvarjajo in razkrajajo v zemlji se nahajajoče rastlinske hranilne snovi v rastlinskem koreninam pristopno obliko. V dosego razvoja in razmnoževanja imenovanih organizov je pa potrebno, kakor je gotovo znano

vsakemu kmetovalcu, ki izpremeni travnik v njivo ali pa pri oranju spravi na površje mrtvico, več etnega dobrega in silnega gnojenja z naravnimi in umetnimi gnojili ter primerne obdelave zemlje, preden postane ista rodovitna.

Velik pogrešek je tudi, da se že preje ni skrbelo, da bi se dvignila poljedelska produkcija z napravami krajevnih semenskih preizkuševališč in vzgojevališč, iz katerih bi lahko kmetovalci dobivali prvovrstno semensko blago, ki bi odgovarjalo posameznim krajevnim podnebnim razmeram. S težko vestjo moramo pač belježiti dejstvo, da so zlasti žitna semena v nekaterih krajih zelo slabe kakovosti, katera je v zvezi s pičlimi pridelki. Z ozirom na rekvizicije se je v vojni dobi uvzelo precej tujega, in sicer dobrega semenskega blaga, ki pa z ozirom na naše podnebne razmere le slabo uspeva ali pa daje pridelke slabe kakovosti.

Celo produkcijo otežuje poleg tega pomanjkanje raznega kmetijskega orodja, izboljšanje travnikov in pašnikov pa poleg drugega pomanjkanje travniških semen.

Posledica navedenega gospodarjenja je, da so poljedelski pridelki od leta do leta manjši, kar pomenja ogromno narodno-gospodarsko škodo. Pogledamo li statistične podatke, in sicer sorazmerni desetletni pridelki posameznih rastlin s hektara, in sicer od leta 1904. do 1914. in primerjamo iste pridelke vojnih in sedanjih let, in sicer ne na podlagi statističnih podatkov, ki jih je izdal v tozadevnem poročilu dunajski statistični urad, temveč na podlagi faktičnih podatkov, ki jih ima Slov. kmetijska družba, potem vidimo, da se je produkcija posameznih poljedelskih pridelkov na hektaru znižala za 25—30 %, v nekaterih krajih celo za 50 %.

Izboljšati rodovitnost vsestransko izčrpane zemlje, bo mogoče pač šele po nekoliko letih, ko bo kmetovalec mogel gospodariti tako, kakor mu velevala pravila umnega kmetovanja. V doseg tega, pa bo potrositi še marsikaj denarja.

Upoštevajoč vsa navedena dejstva, zlasti pa izčrpanje v zemlji se nahajajočega kapitala, bi opozoril kompetentne faktorje, da pri razmotrivanju o morebitni določitvi cen kmetijskim pridelkom uvažujejo navedena fakta. Želeti bi tudi bilo, da se enkrat določi proporcionalno z drugimi obrti, dopustni dobiček pri prodaji kmetijskih pridelkov, v kolikor se dajo dognati proizvodni stroški slednjih. Isti bi moral biti seveda odmerjen pravilno, in sicer po smernicah kmetijske produkcije posameznih okrajev. Prepričan sem, da bi se v tem slučaju moralo razveljaviti marsikatero kazeno, kateri so zapadli naši kmetovalci vsled navideznega „navijanja cen“.

Inž. Tavčar.

Zeleno krmljenje.

Za goved in tudi za druge domače živali je ni kmalu boljše krme, kakor je zelena. Ta vsebuje obilo lahko prebavljivih beljakovin in učinkuje v zvezi z eteričnimi snovmi, da se prebavljanje in pretvarjanje izboljšuje. V zeleni piči pa se nahajajo tudi rudninske snovi, ki pospešujejo razvoj živalskega telesa. Ob zeleni klaji prenehajo kmalu boleznimi presnavljanja, ki se pri mnogih živalih kažejo na ta način, da glodajo les, žrejo cunje in pijejo gnojnico.

K zeleni piči spadajo vse vrste detelj, trav, dalje grahorica, za sveže krmljenje posejani oves, rž, ječmen, grah, koruza itd. Ta klaja vsebuje 72—85 % vode in

15—28 % suhih snovi. Množina redilnih snovi med posameznimi zelenimi krmili, je precej različna. Tu odločuje v prvi vrsti starost rastline, zemlja, na kateri rase, gnojenje, vreme in obdelovanje. Vsakemu živinorejcu mora biti znano, da ima prav mlada trava, oziroma detelja veliko več tečne hrane v sebi, kakor pa starejše rastline, ki so že odcvetele in se otrdile. V tem oziru so zanimiva raziskovanja, ki so jih uvedli kemijsko-kemijski strokovnjaki, s katerimi so dokazali, da je vsebovala rdeča detelja, pokošena 15. maja, 4,8 % beljakovin (to je najvažnejša redilna snov), 13. junija 4,3 %, 24. junija 3,6 % in 20. julija le še 3,3 % beljakovin.

Iz teh podatkov je razvidno, da imajo odcvetele trave in detelje skoraj $\frac{1}{3}$ manj hranilnih snovi, kakor so jih imele pred cvetjem ali v pričetku cvetja. Isto velja tudi za suho seno in deteljo, ki se je kosila prepozno.

Mlado, svežo travo in deteljo do pričetka cvetja radi žrejo konji, ovce, koze in prasiči; pozneje rastline otrde, so težko prebavljive in nimajo več one redilne vrednosti, kakor v mladosti. Za konje je zelena krma zaradi tega priporočljiva, ker jih čisti. Zato je sicer pokladati konjem večkrat zeleno pičo, toda za glavno krmo pač ni, ker ne daje prave moči, povzroča velike trebuhe, drisko in zmršeno dlako.

Govedi je sveža trava naravna, zdrava in pripravna klaja. S pokladanjem zelene piče govedi pa je biti vedno previden, zlasti pri kravah, ki so se ravno kar otelile. Ravnati je vedno tako, da ne pride do napenjanja, ki naredi žival bolno, kar ima za posledico, da daje krava za časa bolezni manj mleka. Zato je zelo priporočljivo, da se svežo klajo vedno meša med slamo ali med slabejše seno, ker se s tem prepreči napenjanje; na drugi strani se pa štedi s krmo in se živina ob tej piči ravno tako dobro redi, kakor samo z nežno travo. Ako krmimo samo svežo travo ali deteljo, ima to zeleno krmljenje velikokrat za posledico hitro napenjanje goveje živine, koliko, drisko in druge bolezni v prebavilih.

Vsled napenjanja govede imajo naši živinorejci vsako leto mnogo škode, in sicer se pojavlja ta bolezen največkrat tam, kjer se krmi s sprideno zeleno krmo, sparjeno deteljo ali vsled paše po mokrih in od slame napadenih pašnikih ali deteljiščih.

Ker je umneje goved obvarovati pred napenjanjem, nego je zdraviti, zato naj si vsak živinorejc, da odstrani pretečo nevarnost, zapomni sledeča pravila pri krmljenju z zeleno pičo:

1. Mlado zeleno krmo je pokladati vedno zmehšano s slamo ali senom.

2. Pripraviti je svežo pičo sproti samo za en dan. Najbolje je, kositi vsak dan po dvakrat, in sicer zjutraj eno do dve uri po solnčnem vzhodu in zvečer preden pade rosa.

3. Zeleno krmo je razmetati po hladnih prostorih, kamor soince ne sije. V kopico zmetana sveža krma se ugreje in spari, kar povzroča hitro in težko napenjanje. V slučaju pa, da se je sparila, naj se razmeče in nekoliko z vodo poškropi, da se ohladi.

4. Ogibati se je košnje v mokrem; ako pa se to mora, mešati je tako pičo s slamo ali senom.

5. Preprečiti je, da živali prehitro in prehlavno ne žro pokladane jim piče, kar se zgodi z večkratnim pokladanjem, a vedno le po malem.

6. Živine ni gnati prezgodaj na pašo, dokler se rastline ne usuše ali dokler slana ne izgine. Vsekako pa naj živina ne hodi na pašo s praznim želodcem, ker potem tam vse vprek hlastno žre, temveč naj dobi popreje nekaj suhe klaje.

7. Živali ni nikdar napajati takoj po zelenem krmljenju. Najumestneje je, jo peljati na vodo pol ure pred ali eno uro po krmljenju; pri goveji živini naj se čaka, da začne prežvekovanje.

Ker se pri nas le še preobilokrat pripeti, da izgubi ta ali oni živinorejec žival vsled hudega napenjanja, opozarjamo na spis „Napenjanje govedi“, ki se dobi kot ponatis pri kmetijski družbi za 50 vin.

Ciril Prijatelj.

Posvetovanje o pospeševanju živinoreje v Sloveniji.

Dne 23. marca t. l. se je pri poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani vršilo posvetovanje o pospeševanju živinoreje v Sloveniji. Navzoči so bili zastopniki tega poverjenišтва, Kmetijske družbe, Vnovčevalnice za živino, glavnega poverjenišтва za agrarno reformo, živinozdravnikov, živinorejskih strokovnjakov iz cele Slovenije, vsega skupaj okoli 50 udeležencev.

Na dnevnem redu so bile sledeče točke:

1. Priskrba potrebnih plemenjakov.
2. Licencovanje bikov.
3. Sposobnost tujih pasem za naše razmere; razdelitev Slovenije v pasemske okoliše.
4. Živinske razstave.
5. Sredstva zaboljšanje vzreje.
6. Plemenski sejmi.
7. Zboljšanje dosedanjih užitkov.
8. Živinorejske organizacije (bikorejske in živinorejske zadrage).

Posvetovanje je vodil poverjenik za kmetijstvo g. Jakob Jan. Po izčrpnem referatu živinorejskega nadzornika in živahni debati udeležencev se je doseglo zedinjenje na sledeče smernice.

1. Potrebni plemenjaki (biki, merjasci, ovni) naj se nakupujejo načelno v deželi sami od najboljših živinorejcev, ki redijo res dobičkonosno živino. Živinorejsko nadzorništvo naj v sporazumu s kmetijsko družbo, s pomočjo svojih instruktorjev in sodelovanjem živinozdravnikov skuša organizirati posredovanje pri nabavi plemenjakov. Da bomo lažje dobili dobrih domačih plemenjakov, se bodo začela ustanavljati „rejska središča“. Naslov „rejsko središče“ dobivajo pod gotovimi pogoji dobri živinorejci, katerih črede so zenačene in se odlikujejo po gospodarski lepoti (dobra mlečnost, ravnost itd.). Te črede se bo skušalo spopolniti s priskrbo dobrih krav iz okolice in se jim bo dodajalo najboljših bikov. Rejska središča se pa morajo zavezati, da bodo odrejala vse sposobne bičke in jih ponudila državi za pospeševalno akcijo v nakup in da bodo odvisne telice prodajale le v oni plemenski okoliš, kateremu pripada središče. Za dobavo merjaščkov naj se na podoben način poživijo ali po potrebi nanovo ustanovijo svinjska vzrejalšišča in zainteresirajo priznani svinjereji za vzrejo merjaščkov. Dobrih plemenskih ovnov dobimo lahko v zadostni množini iz Solčave in z Jezerskega, nekaj čistokrvnih petelinov sulmdolske pasme pa z Murskega polja.

Za nakup čistokrvnih bikov se bodo v slučaju dokazane potrebe iz državnih sredstev potom kmetijske družbe dovoljevale subvencije do ene tretjine nakupne cene, če prosilec vloži predpisani vadji in se z zaveznim pismom zaveže, da bo bika rabil dve leti za pleme. Razentega se bodo o priliki licencovanja delile dobrim oskrbovalcem bikov nagrade kot nekaj stalni letni vzdrževalni prispevek, ki se bodo stopnjevale po starosti in dobroti plemenjaka. Namen teh nagrad bo ohraniti dobre plemenjake, ki se glede koristnih lastnosti odlikuje z močno individualno potenco pri podedovanju čim dalj časa za pleme.

Za nakup dobrih plemenskih merjaščkov se določa subvencija v znesku polovične nakupne cene, če se prosilec zaveže držati merjasca dve leti v plemenske svrhe za javno uporabo. Isto velja za ovne. Za razširjenje in utrjenje priznane sulmdolske perutnine potom čistokrvnih petelinov se namerava razdeliti v priznanih kurjerejskih okoliših nekaj petelinov.

2. Licencovanje bikov naj se izvede v pomladnem roku, letos najpozneje do konci majnika na podstavi starih deželnih zakonov za bivše kronovine, vendar pa veljajo za vse okraje naslednja skupna določila:

- a) o priliki licencovanja se bo vršilo premovanje bikov in se bodo delile nagrade za dobre biki; morebitna dokazila o gospodarski dobroti bika kakor izvleček iz rodovnika, zapisnik poskusne molže bikove matere, naj bikorejci prinesejo s seboj.
- b) Pokritje potnih stroškov za licencovalno komisijo se uravna za vse okraje na enoten način (živinozdravnik in zastopnik živinorejcev za okrajno glavarstvo iz državnega fcn. la).
- c) Najpotrebnejše tiskovine (seznam in pregled plemenskih bikov) se za vse okraje zenačijo.
- d) O priliki licencovanja naj se vrše poučna predavanja o dosedanjem uspehu in ciljih živinoreje v okraju.

Ostale potrebne zenačbe naj sledijo potem, ko stopi v veljavo enoten živinorejski zakon za celo državo; zakona ni prehitovati z naredbami.

Sprožila se je misel, da bi se naj bili o priliki licencovanja tuberkulinizirali; zadevni predlog se je sprejel za prihodnost. Nekateri udeleženci so zahtevali poostrojitve dosedanjih določil v tem zmislu, da je vsak bikorejec prisiljen prignati vsako leto vse biki in bičke k pregledovanju in da se nesposobni in vsled tega nelicencovani plemenjaki morejo brezpogojno skopiti. Poverjeništvu pa upa, da bodo bikorejci iz lastne prevdarnosti radevolje sledili nasvetu in vabilu licencovalne komisije, ki bo skušala s primernim poukom in smotreno razdelitvijo nagrad razjasnjevalno vplivati. Drugo leto bo pa novi zakon podobna določila itak prinesel.

Obenem z licencovanjem plemenskih bikov se bo vršilo letos pregledovanje bičkov od šestega meseca naprej in se bodo za lepe bičke delile vzrejevalne nagrade pod pogojem, da jih bo posestnik redil za pleme ali pa ponudil v nakup državi v plemenske svrhe.

3. V Sloveniji imamo 4 glavne pasme, in sicer: belo marijadvorsko, pšenično, oziroma sivkasto pomursko-muriško, rdeče cikasto pincgavsko in rümenocikasto (lisasto) simodolsko pasmo.

Razentega se je zadnja leta na Dolenjsko sistematično uvajala montafonska pasma v svrhu zboljšanja oblik in užitka prvotne sive pasme, kakor se sliši s povoljnim uspehom, posebno če so pašniki na razpolago.

Za majhno Slovenijo je število pasem gotovo zadostno visoko; zato je opustiti vsako nadaljno neplodno eksperimentiranje z novimi pasmami. Dosedanji pasemski okoliši naj ostanejo neizpremenjeni. Prišel je čas podrobnega dela v živinoreji, ki se more vršiti z v znamenju zboljševanja pasme same iz sebe potom prevdarnega odbiranja za plemo, ustanavljanja rejskih središč in priprave za mlečna kontrolna društva. Ustvarimo več in boljše krme, to bo napravilo boljšo živino, ne pa nove pasme. Med živinorejci naj se širi misel samozavešči in samopomoči.

4. Živinske razstave so jako važne za napredek živinoreje; naj se prireajo tako, da se vzbuja zanimanje za rejsko delo in stremljenje živinorejcev v širših krogih. V prvi vrsti pa naj bodo razstave sredstva pouka in zato vedno zvezane s praktičnim poukom in predavanjem o doseganju uspehu in pri hodnjem delu v živinoreji. Res odlične živali naj se nagrade s primerno visoko premijo. Večjo važnost bo polagati na mlečnost pri kravah. V Sloveniji se bo letno vršilo v jesenskem roku 16 živinskih razstav s premovalom, v Solčavi in na Jezerskem tudi za ovce. V obdobje namene naj krajevni faktorji, okrajni zastopi, občine, denarni zavodi, prispevajo po svojih močeh, naj tekmujejo v tem, da spravijo vsoto skupaj, ki je enaka državnemu prispevku. Izrekla se je želja, da se delijo diplome in vidni znaki (obvezni) premijanim živalim; tej želji bo skušalo poverjeništvo ustreči, kakor hitro bodo razmere dopuščale.

5. Kot sredstvo za zboljšanje vzreje prihajajo v prvi vrsti v poštev pašniki, zlasti planinski. Gorski in planinski kraji so in bodo ostali vedno rezervoar zdrave živine, iz katerega črpajo dolinski kraji. Zato je gospodarsko največje važnosti, da se vprašanje planinskih pašnikov pri izvedbi agrarne reforme reši povoljno. Zahteve živinorejcev iz Bohinja, Gorenjske, Koroške in Solčave soglašajo v sledečem: planine, ki služijo živinorejski produkciji, naj se isti ohranijo oni kompleksi, ki so služili kdaj temu smotru, pa vse tekom let vsled forsiranja drugih panog živinoreje odvzeli, naj se vrnejo prvotnemu namenu. Vsled enostranske regulacije in pogozdovanja planinskega sveta je število živine v gorskih krajih silno padlo. Zahteve udeležnikov so se izrazile v sledečih predlogih:

- Naj se izvede strokovni pregled regulacije planinskih pravic; nekdanje kmetske pravice naj pridejo zopet v veljavo.
- Planšarstvo naj spada v okvir živinorejskega nadzorništva in je postaviti živinorejsko naobraznega strokovnjaka kot planšarskega nadzornika. Kmetijsko poverjeništvo hoče posvečati planšarstvu vso mogočo pozornost, bo stopilo v stik z vsemi zadevnimi činitelji in skušalo priboriti živinoreji starih pravic. Kjer se gre za ploskve, ki spadajo pod agrarno reformo, naj živinorejci skrbijo, da izvolijo v občinske agrarne odbore energične zastopnike in se naj organizirajo v društva in skupine, kajti posameznim kmetovalcem se bo oddajalo v zakup ali končno last le take pašnike, ki ne bi bili primerni za skupno izkoriščanje.

V krajih, ki niso primerni za razvoj pašništva, naj skrbijo živinorejci, da bo imela mlada živina v

bližini hlevov tekališča in torišča na razpolago, kjer se lahko zadostno pregiblje.

Za napravo in popravo hlevov, gnojišč in gnojničnih jam se v bodoče ne bodo dajale denarne podpore, pač pa živinorejci lahko dobijo brezplačno načrte in strokovno navodilo, ako zaprosijo za to pri poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani.

6. Plemenski sejmi se bodo vršili v plemensko najbolj razvitih obrajih obenem z živinskimi razstavami.

7. Zboljšanje užitkov pri živini se more sistematično pričeti. Na vseh kmetijskih šolah in bodočih rejskih središčih naj se uvede kontrola mlečnosti po načinu kontrolnih društev. Kot predpriprava za kontrolna društva se vršijo letos po deželi molzni tečaji, pri katerih se teoretično in praktično razpravlja o glavnih činiteljih mlečnosti, ki so: odbira plemenskih živali, pravilna vzreja telic, molža, krmljenje, snaga, zrak in svetloba. Kraji, kjer se smatrajo taki tečaji potrebnimi, naj se pridno oglašajo pri poverjeništvu za kmetijstvo.

8. Živinorejske organizacije (bikorejske in živinorejske zadruge) se v Sloveniji z nekaterimi častnimi izjemami niso zamogle povoljno razviti, ker so se preveč stavile na stališče državne podpore in zahtevalo od udov premalenkosti deležev. Od še obstoječih zadrug se bodo zbirali podatki o njih delovanju; nadaljnega ustavljanja se pa začasno ne more priporočiti. Živinorejska organizacija se bo izvedla po občinah s tem, da si občinski odbor iz svoje sredine odbere živinorejski odsek, kateremu je naložena skrb za povzdigo živinoreje v občini. Taki živinorejski odseki se bodo osnovali na podlagi začasne odredbe, ki bo v kratkem izšla.

Končno so se kot naloge najbližje prihodnosti pripoznale sledeče: ustanovitev živinorejskih odsekov po občinah, priklonitev planšarstva živinoreji in ustanavljanja rejskih središč.

Živinorejci! V kratkih potezah smo Vas seznanili z načrtom za povzdigo živinoreje; podane so splošne smernice, na podlagi katerih najde vsak svoj določen delokrog. Zdaj pa s polno paro na delo, da v kratkem nadomestimo to, kar nam je vojna uničila.

Kako moramo škropiti proti paležu ali peronospori.

V 10. številki lanskega „Kmetovalca“ sem opisal najnovejše izkušnje pri zatiranju trtnega paleža ali peronospore.

V tem spisu sem razložil bistvo te bolezni in sredstva proti njej, pri čemur sem zlasti povdarjal, da je uspeh škropljenja najbolj odvisen od časa, kdaj se škropljenje izvrši, dalje od pravilne priprave škropilne zmesi in od načina škropljenja. Treba je tudi, da je vinograd oplet, okopan, povezan in trta otrebljena, okrajšana (omandana).

Ker se bliža čas škropljenja, je potrebno vinogradnike zopet opozoriti na najvažnejša pravila pri škropljenju trt proti peronospori, ki je brez dvoma najhujši in najnevarnejši škodljivec vinske trte.

Pri škropljenju igra glavno vlogo čas, kdaj škropimo. Dostikrat, posebno kadar je deževno leto, so ne samo dnevi, ampak celo ure merodajne za uspeh škropljenja. To je znanstveno utemeljeno v bistvu razvoja glivice peronospore, zlasti njenih poletnih pomnoževalnih organov, to je njenih poletnih trosov.

Kadar je zadostno toplote in vlage, vemo, da napravi glivica na trti v juniju v 10 do 12 dneh, koncem junija ali julija še celo v 6 do 8 dneh novo seme (trose). Kar ni takrat, ko leta novo seme po vinogradu, že poškopljeno, to peronospora, če je dovolj vlažno, vse okuži. Zato je, kakor vidimo, najvažnejše, da poškopimo trto prvič v pravem času in drugič v kratkih presledkih, ki odgovarjajo zgoraj navedeni razvojni dobi glivičnih trosov.

Okužitev trte se prične na trti vedno od spodaj, to je od tal. Pri dežju odskakuječe vodne kapljice vržejo v zemlji prezimujoče zimske trose, oziroma iz njih nastale rojilne trose peronospora na najnižje stoječe trtne listke. To se zgodi navadno že majnika, kadar je stalna toplota vsaj 15°C . Nato napravi v 12–15 dneh gliva na teh listih prve poletne trose in tedaj nastane prva velika nevarnost, da se trte po njih okužijo.

Vinogradniki, opazujte torej vremel! Ako sredi majnika, letos morda že celo preje, ob zadostni toploti (vsaj 15°C) pade topel dež, morate najdlje po preteku 12–14 dni trte v vinogradu poškopiti, kajti takrat bo dozorelo prvo glivično seme, ki lahko okuži vse še nepoškropljene dele trte. Na vsak način pa opazujte najnižje stoječe listke na trtah. Kadar ti začno nekako rumeneti, to je dobivati znane „oljnate“ lise, je to znamenje, da so okuženi. Ako par takih listkov odtrgate in jih položite na krožnik, obložen z mokrim, pivnim papirjem in krožnik pokrijete s priklopljenim drugim krožnikom ali skledo, se bodo na spodnjih straneh teh listov že v 24 ali 48 urah pokazale znane bele lise, ki sestojijo iz letnih trosov peronospora.

Isto se zgodi tudi na trti, če v teh dneh pada dež. Nevarnost prve okužitve trt je tedaj velika in treba je trte takoj v prvič poškopiti.

Najpozneje škropimo torej trte v prvič takrat, kadar opazimo na spodnjih listih (blizu tal) prvo znamenje paleža, to je rumenkaste, kakor oljnate lise na zgornjih straneh listov, pod katerimi se na spodnjih straneh listov kmalu na to prikažejo bele lise poletnih trosov peronospora. Ta čas pride navadno koncem majnika ali v začetku junija.

Če pade v tistem času dež, imamo pričakovati, da se najpozneje v 10 ali 12 dneh razvije drugi zarod poletnih trosov peronospora. Preden se razvijejo drugi trosi, to je drugo seme peronospora, moramo trte poškopiti v drugič, da zavarujemo med tem časom izrasle trtne dele proti paležu. Drugič škropimo 10 do 12 dni za prvim škropljenjem, le če je suša, čakamo lahko tudi 14 dni ali dlje.

Ako se pripravlja k dežju, moramo na vsak način škropiti še pred dežjem, ne pa šele po dežju, kajti takrat bi bile trte najbrže od bolezní že okužene in bi škropljenje več zadosti ne izdalo.

Tretjič škropimo trte po preteku nadaljnjih 14 dni, v suhem vremenu po 3 tednih za drugim škropljenjem. Pri tem škropljenju, ki se vrši že po cvetju, moramo zlasti dobro poškopiti tudi grozdje, ki je v tem času najbolj izpostavljeno napadu paleža (najbolj občutljivo).

Proti peronospori škropimo torej pravilno v času od konci majnika do najpozneje srede julija trikrat, in sicer v začetku junija prvič, sredi junija drugič in po cvetju, to je v pričetku do srede julija, tretjič. Sredi ali v drugi polovici julija se priporoča, zlasti v mokrih letih, poškopiti še enkrat vse grozdje.

V zelo deževnih letih škropimo še v krajših presledkih, tako da poškopimo trte do srede ali druge polovice julija štirikrat.

Bolje je škropiti v krajših presledkih, torej rajše enkrat več in s šibkejšo galico, kot pa v daljših presledkih, torej enkrat manj, pa z bolj močno galico.

Galico pripravljamo za prvo škropljenje enoodstotno, za drugo in tretje poldrugoodstotno, kvečjemu (zlasti v deževnih letih) dvoodstotno.

Ugašenega apna vzamemo na vsak kilogram galice poldrug kilogram. Galico raztopimo v polovici vode, apno v drugi polovici. Nato precedimo apno v večjo posodo in vlivamo polagoma, vedno mešajoč, raztopljeno galico v apnen belež, ne pa narobe. Nato vso zmes dobro premešamo in preskusimo s fenoltaleinovim papirjem. Ako ta, v zmes pomočen, pordeči, je apna zadosti in gremo škropiti, drugače je treba še apna pridejati. Preveč apna škoduje, ker galica slabeje učinkuje.

Namesto z galično apneno zmesjo, škropimo trte lahko z enakomerno raztopino bakrene paste Bosna. Apna tej raztopini ni treba dodati, ker ga vsebuje pasta sama že dovolj. Pasta se razmeša v vodi in se ž njo lahko takoj škropi. Če kaj škropiva ostane, se drži več tednov, ne da bi se pokvarilo, medtem ko je z apnom zmešana galica že po preteku 24 ur skoraj brez učinka. V čebru pred polnjenjem in v škroplilnici med škropljenjem je treba galico, zlasti pa Bosnapasto večkrat premešati, da se proti paležu učinkujoča svetlomodra vsedlina ne poleže na dno, ker bi jo potem le prve trte dobile v zadostni meri, ostale bi pa bile paležu izpostavljene.

Liste trte je poškopiti na fino, tako, da od njih škroplilna tekočina ne odteka in kolikor mogoče tako, da se pri škropljenju zadene tudi spodnje strani listov. Grozdje (zarod) je škropiti bolj močno, tako da od njega škropivo kaplja.

Pred prihodnjim dežjem se mora škropivo na trti dobro posušiti. Če dežuje preje, treba je takoj, ko nastane lepo vreme, škropljenje ponoviti.

Komur je na razpolago, naj pomeša v škropivo še salojidin, tako da učinkuje škropivo tudi proti trtni plesnobi. Salojidin se raztopi v galici šele za apnom. Bosnipasti se mora popreje dodati v tem slučaju tudi nekaj apna, in sicer $\frac{1}{2}\text{ kg}$ na 100 l. Salojidina raztopimo prvič $\frac{1}{2}\text{ kg}$, drugič in tretjič pa po 1 kg na vsakih 100 l škropiva.

Vinograd bodi vedno dobro povezan, oplet in okopan, trte pa poleti prikrajšane. Čim večja goščava in vlaga, tem hujša je peronospora v vinogradu.

B. Skalický.

VPRAŠANJA in ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko gospodarska vprašanja, ki dohajajo na Slov. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“ se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natise vprašalčevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko - gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko - gospodarska,

se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismo, če je pisma priložena 1 K v znakah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakoga jamstva.

Vprašanje 37. Ko so bili leta 1917, pri nas nastanjeni vojaki, smo se vsi od njih nalezli uši v obleki, ki jih ne moremo odpraviti. Tudi stenic se ne moremo ubraniti. **Kako se zatro uši v obleki in stenice?** (J. Z. v S.)

Odgovor: Od take ušivosti se je lahko osnažiti, če se človek pogostoma izkoplje in perilo dvakrat na teden v lugu prekuha. To je treba večkrat ponoviti, ker, ako se to le parkrat zgodi, se uničijo samo uši, ne pa njih jajčeca, ki jim pravimo gnide, in iz katerih se čez nekaj dni izležejo zopet nove uši. Obleko zložite narahlo v toliko vročo krušno peč, da se blago ne prismoji ali celo zažge. Vroč zrak mora prešiniti vso obleko. Pri 70° Celzija morajo poginiti v 10 minutah vse uši in gnide. Po potrebi je tako segrevanje večkrat ponavljati. Prav izborna sredstvo, zanesljivo zatreti uši v obleki, je bencin, ki ga pa zaradi nevarnosti ognja ne moremo priporočati. Za uničenje stenic je najboljšo sredstvo petrolej. Postelje je treba s petrolejem dobro namazati. Sobe pa nanovo pobelijo in zamašite vse luknje in špranje v stenah. S.

Vprašanje 38. Na mojem posestvu, ki leži tik ob železniški progi, rase nekaj smrek in borovcev, ki mi, dasiravno je zemlja dokaj dobra, slabo uspevajo, kar se opaža na rjavkastih iglicah nekaterih vej. Tudi lucerna, ki rase na ondodni njivi, je dokaj slaba, dočim mi lucerna na njivi, ki je nekako dva kilometra oddaljena od železniške proge, oziroma od kolodvora, dobro uspeva. Zemlja te njive enači kakovostno z ono prve njive. Ker mi je slabo uspevanje rastlin na omenjeni parceli nerazumljivo, vprašam, **kaj je vzrok, da rastline na parceli, ki leži tik ob železniški progi, oziroma pri kolodvoru, slabo uspevajo?** Tozadevno se pritožujejo tudi moji sosede. (H. J. v K.)

Odgovor: V slučaju, da zemlja imenovane parcele popolnoma odgovarja zemlji, ki jo potrebujejo za svojo rast smreke, borovci in lucerna, potem je slabo uspevanje teh rastlin vsekakor pripisovati učinku škodljivih plinov, ki odhajajo z dimom premoga v ozračje. Ozračje Vašega kraja, ki leži v gorski kotlini, kjer je zelo obilen železniški promet, je z dimom premoga, oziroma z rastlinstvu škodljivimi plini, zelo nasičeno. Po daljših kemičnih poskusih, se je namreč dognalo, da škoduje rastlinstvu zlasti igličnatemu drevju žveplov dvokis, ki odhaja z dimom takega premoga, ki vsebuje večjo količino žvepla. Rjavi premog namreč vsebuje 1—6% žvepla, črni pa 1—4% žvepla, zato se ni čuditi, ako izpuhteva lokomotiva pri enourni vožnji z dimom do 2 kg plina žveplovega dvokisa. Žvepleni dvokis je živalim, ljudem in zlasti rastlinam zelo škodljiv. Vsebuje li ozračje $\frac{1}{1000}$ prostorninskega odstotka (vol. %) žveplovega dvokisa, potem isti znatno škoduje rastlinstvu, kajti razkrajja listno zelenilo, ki je za uspevanje rastlin neobhodno potrebno. Listi rastlin, zlasti iglice, postanejo vsled tega škodljivega plina rjavi nakar kma u izumrjejo. Škodljivi učinek imenovanega plina se pojavlja v čimvečji meri v času, ko učinkujejo na rastline močni solnčni žarki. Najbolj občutljive napram temu plinu so igličnate rastline, od poljskih rastlin pa deteljinate ali sočivnate rastline. Pomoči proti temu zaenkrat seveda ni. T.

Vprašanje 39. Pri nas je splošno razširjeno mnenje, da je uživanje krompirjevega gomolja, ki je ležalo dalj časa pod vplivom solnčnih žarkov in vsled tega postalo zeleno, človeškemu in živalskemu zdravju škodljivo.

Vprašam, **ali je uživanje zelenega krompirjevega gomolja zdravju škodljivo?** (H. L. v N.)

Odgovor: Zlasti v vojni dobi, ko se je uživalo manjvredno krompirjevo gomolje, ki je pod vplivom solnčnih žarkov postalo na površju zeleno, se je pokazalo in dokazalo, da je uživanje istega zdravju škodljivo. Tako gomolje ima namreč grenak okus in povzroča pri ljudeh kakor tudi, in sicer zlasti pri mladi živini, nekako slabost v prebavilih in čestokrat izvrženje jedila, oziroma krme. Vzrok temu je, v zelenem delu gomolja se nahajajoča strupena snov, ki se imenuje solanin. Ta snov se nahaja tudi v krompirjevki. Pri uporabi zelenega krompirja je potrebno zeleno plast popolnoma odstraniti, ker se sicer pojavijo imenovane škodljive posledice. T.

POROČILA IN OBJAVE PODRUŽNIC.

Občni zbor kmetijske podružnice v Pliberku.

V nedeljo, 28. marca 1920, se je vršil občni zbor kmetijske podružnice v Pliberku. Podružnica šteje letos 123 udov, od katere pa jih je nekaj odstopilo in pristopilo k novoustanovljeni podružnici občine Bistrica. Podružnični odbor je imel v tekočem letu štiri seje, na katerih je razpravljal o važnih tekočih kmetijsko-gospodarskih ukrepih. Odbor je priskrbel svojim udom: sadno drevje, umetna gnojila, semenski krompir, bencin in olje za poljedelske stroje. V Pliberku se je vršil 10 tedenski gospodinjiski tečaj z 18 udeleženkami. Blagajnik, g. Štef. Breznik, je podal poročilo podružničnega prometa, ki izkazuje 2111 K 91 vin. prebitka. Občni zbor je sklenil poslati okr. glavarstvu vlogo, v kateri prosi, da isto potom županstva opozori prebivalstvo na veljavnost poselskega reda in da zaukaže, se strogo ravnati po njem, ker je drugače delodajalec izročen na milost poslov. Na koncu predavanja, ki ga je imel ob tej priliki g. živinozdravnik A. Močilnik o živinoreji, s posebnim ozirom na pravilno izbiro plemenskih bikov in krav, se je osnoval posvetovalni odbor, ki naj deluje na to, da se prične zopet licenciranje plemenskih bikov. Obenem se je prosilo okrajno glavarstvo, da v tem oziru potrebno ukrene. Ker ima naš okraj le enega žrebca težke pasme, se je sklenilo, naprositi kmetijsko družbo, da izposluje še enega žrebca lahke pasme, ker je v okraju $\frac{2}{3}$ lahkih kobil. H koncu občnega zbora je nadučitelj Močnik pojasnil, kako se rabijo umetna gnojila s posebnim ozirom na apneni dušik.

Vabila

k občnim zborom podružnic Slov. kmet. družbe:
Mokronog

v nedeljo, 9. maja 1920 ob polštirih popoldne v dvorani
gostilne pri »Stari pošti« v Mokronogu.

Sporod: 1. Odborovo poročilo o delovanju podružnice v pretečenem letu; 2. račun za leto 1919. in stanje podružničnega premoženja; 3. predlogi za družbeni občni zbor; 4. prosti nasveti in predlogi.

Franc Zupančič, načelnik.

* * *

Sv. Peter — Negova

izredni občni zbor v nedeljo, 9. maja 1920. ob desetih popoldne v posojilniški dvorani v Gornji Radgoni.

Sporod: 1. Sklepanje o stališču napram novoustanovljeni podružnici v Gornji Radgoni; 2. morebitni predlogi.

* * *

Načelnništvo.

Splošna opomba: Če kak občni zbor ob določenem času ne bo sklepčen, vršil se bo pol ure pozneje drugi, ki bo sklepal ob vsakem številu navzočih udov.

KMETIJSKE NOVICE.

Skušnje iz podkovstva. Po naredbi deželne vlade za Slovenijo, poverjenišva za kmetijstvo z dne 29. marca 1920, št. 461., se odpravljajo dosedanje skušnje iz podkovstva za kovače, ki niso obiskavali polletnega podkovskega tečaja ter se predpisuje obvezen obisk teh tečajev. Da se pa omogoči starejšim, *nad 24 let starim kovačem*, doseči pravico do samostojnega izvrševanja podkovske obrti, se dovoljuje za prehodno dobo, toda samo v tekočem letu 1920, še trikrat rok za skušnje iz podkovstva za one kovaške pomočnike ali kovaške mojstre, ki so starejši kakor 24 let, četudi se niso udeleževali podkovskega tečaja. Vendar pa je k preizkušnji pripustiti kovače, ki so starejši kakor 26 let le tedaj, če so si najmanj 14 dni s praktičnim vežbanjem na kaki podkovski šoli izpopolnili znanje in tamkaj dobili tudi teoretični pouk o podkovstvu, za kovače med 24 in 26 letom pa se določa 30 dnevno vežbanje na podkovski šoli. *Te skušnje se bodo vršile*, na državni podkovski šoli v Ljubljani *koncem junija, septembra in decembra. Vsi oni, nad 24 let stari kovači*, ki žele napraviti skušnjo na drž. podkovski šoli v Ljubljani, *se pozivljejo, da vpošljejo najkasneje do 20. maja t. l.* vodstvu državne podkovske šole v Ljubljani *svoje prijave*, ki naj jim prilože rojstni in krstni list ter učno izpričevalo, da se jim določi dan vstopa v praktično vežbanje.

Vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani.

Tečaji na kmetijski šoli na Grmu. Kmetijska šola na Grmu priredi meseca maja sledeče dvodnevne tečaje: 1. **Perutninarski tečaj** 7. in 8. maja; 2. **živinorejski in mlekarški tečaj** 14. in 15. maja; 3. **sadjarski tečaj** 17. in 18. maja; 4. **tečaj za pridobivanje krme** 20. in 21. maja. — Pouk, ki se prične vsakokrat ob devetih dopoldne, bo pri vseh navedenih tečajih združen s praktičnim razkazovanjem na šolskem posestvu. Kdor se želi udeležiti enega teh tečajev, naj se prihlasi po dopisnici pri ravnateljstvu državne kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu, in sicer za perutninarski tečaj do 1. maja, za živinorejski tečaj do 8. maja, za sadjarski tečaj do 8. maja, za tečaj za pridelovanje krme do 12. maja. Revnejšim udeležencem tečajev dá ravnateljstvo v omejenem številu prenočišča na razpolago.

Predavanja o vinogradništvu. Tekom prihodnjega predletnega časa predava višji vinarški nadzornik B. Skalicky „o poletnem zatiranju trtnih škodljivcev“ v sledečih krajih: V nedeljo 25. aprila ob štirih popoldne v Stopičah; v nedeljo 2. maja ob osmih zjutraj v Brunicah; v nedeljo 9. maja ob štirih popoldne v Prečni; na praznik 13. maja ob štirih pop. v Semiču; v nedeljo, 16. maja ob osmih zjutraj v Šmihelu; na praznik 24. maja ob štirih popoldne v Št. Janžu; v nedeljo 30. maja ob osmih zjutraj v Boštanju, 6. junija ob osmih zjutraj v Mirni peči, vse po novem letnem času.

V interesu vinogradnikov je želeli, da se teh predavanj v obilnem številu udeležujejo.

Košarska industrija. — V Vel. Gorici pod Zagrebom se je osnovala »Salix«, prva hrvaška tvornica košara i umetnog pletiva«. Podjetje sta financirala 2 Hrvata, i Ceh in i Slovenec. Stavbna dela so v polnem teku, vrbje se pridno beli in dovaža in v kratkem — morda že s 1. majem t. l. — se bode zamoglo začeti s pletenjem. Izvrševala se bodo vsa v to stroko spadajoča dela. Sprejemajo se že izvežbani pletarji in vajenci, pa tudi invalidi, ki imajo veselje do košarstva. Prijave za

vstop, ponudbe sirovin in naročila je pošiljati na »tvornico Salix«, Vel. Gorica.

DRUŽBENE VESTI.

Nerednost pri dostavljanju „Kmetovalca“.

Ravnateljstvo pošte in brzojava nam sporoča: Da se omogoči kolikor mogoče redni dohod časopisov v roke naslovnikov, nam je ministrstvo pošte in brzojava v Beogradu naročilo, da obvestimo upravništvo, naj vsako tozadevno nerednost takoj javi poštnemu in brzojavnemu ravnateljstvu v Ljubljani z navedbo številke lista, dneva predaje na pošto in natančnega naslova, da na podlagi teh podatkov doženemo, kje leži vzrok nerednosti in istega odpravimo. Ker imajo poštni uradi nalog, da vsako nepravilnost s strani upravništva in poštinih uradov javijo ravnateljstvu, bomo s tem dvojnem pregledom nedostatke glede nerednega dohoda do skrajnosti omejili, če ne popolnoma odpravili.

Srbski kmetijski sinovi — vajenci na kmetijskih posestvih Slovenije.

Srbsko kmetijsko društvo v Beogradu se je obrnilo na Slovensko kmetijsko družbo s prošnjo, da priskrbi 12 do 15 srbskim kmetijskim sinovom službe na vzornih kmetijah Slovenije, da se tu nauče praktičnega kmetovanja. Na vsako tako posestvo bi bilo nastaviti po enega ali največ po dva teh kmetijskih sinov, ki bi morali opravljati vsa dela, kakor jih vrše posli. Pri tem pa bi jim bilo treba nuditi tudi možnost, da dobe vpogled v celo gospodarstvo, da se čim več nauče praktičnega dela kakor tudi umnega gospodarstva. Posestniki takih kmetij bi morali nuditi tem mladeničem pristojevanje, hrano in primerno plačo. Doba te prakse bi morala trajati najmanj šest mesecev, po možnosti pa tudi celo leto. Neobhodno potrebno je, da nudimo svojim bratom Srbom možnost, da spoznajo naše kmetijstvo in da jim pokažemo, kako se pri nas gospodari. S tem medsebojnim spoznanjem si pridobimo njih zaupanje in videli bodo, da je pri nas potreba mnogo intenzivnejše obdelovati zemljo kakor v Srbiji. Pozivljajo se torej vsi oni posestniki, ki bi bili voljni prevzeti po enega ali dva srbska mladeniča kot vežbenika in posla na svoje posestvo, da takoj javijo to Slovenski kmetijski družbi z navedbo pogojev, pod katerimi bi bili ti vajenci sprejeti v službo. Navesti bi bilo glavne panoge tega kmetijskega gospodarstva, stanovanje in prehrana, plača in koliko časa bi posestnik potreboval tega kmetijskega vajenca, šest mesecev ali celo leto in morebiti še kake druge pogoje. Jeli bi bil kdo pripravljen skrbeti tudi za obleko in obutev, seveda to ob primerno nižji plači. Pri tem se opozarja na spis g. Goričana v letniku 1919. »Kmetovalca« št. 5. na strani 51., kjer pisatelj natančno pojasni težkoče s kmetijskimi posli.

URADNE VESTI

Slovenske kmetijske družbe.**Občni zbor kmetijske družbe.****Vsem podružnicam v vednost!**

Na podlagi odloka deželne vlade za Slovenijo, s katerim se rešuje priziv kmetijske družbe, ki jo je ta vložila proti odloku prejšnjega predsedstva deželne vlade o veljavnosti občnega zbora z dne 30. decembra 1919. l., je glavni odbor v svoji seji dne 14. aprila t. l. sklenil sledeče:

Občni zbor kmetijske družbe kranjske, ki je bil sklican dne 30. decembra 1919. l. in bil s silo prekinjen, da ni mogel rešiti glavne točke dnevnega reda, t. j. izpremembe pravil, se nadaljuje dne 20. maja t. l. z istimi točkami sporeda, v kolikor niso bile že tedaj rešene. Samo podružnice na Kranjskem imajo pravico poslati na ta občni zbor tiste zastopnike, ki so bili v letu 1919. določeni v ta namen.

Ko bo občni zbor kmetijske družbe kranjske sprejel predloženo izpremembo pravil in bo isto deželna vlada za Slovenijo vzela na znanje, se določi rok za občni zbor Slovenske kmetijske družbe. Ta se naj vrši jeseni t. l. in na njem se izvoli nanovo predsedstvo in vsi odborniki. Nanj pošlji svoje zastopnike, so upravičene vse podružnice Slovenije, ki so se že ustanovile, oziroma, ki se ustanovijo do 30. junija t. l. in katerih obstoj je glavni odbor v svoji seji potrdil. Število udov, ki so do tega roka pristopili družbi, bo merodajno za ugotovitev števila zastopnikov, ki si jih naj izvoli vsaka podružnica.

Na podlagi te izpremembe pravil bodo samoobsebi umévnó razveljavljene vse v letošnjem letu izvršene volitve podružničnih zastopnikov; vsled tega je glavni odbor sklenil, da se pri vseh podružnicah Slovenske kmetijske družbe, torej tudi na Štajerskem, Koroškem, Prekmurju kakor tudi na Kranjskem, po 30. juniju t. l. vršijo novi, po § 30. družb pravil pravilno sklicani in sklepčni občni zbori, na katerih se na podlagi tedanjega števila podružničnih udov izvolijo zastopniki za družbeni občni zbor. Edino te bo smatrala kmetijska družba kot pravilno izvoljene in bo dopustila njih udeležbo na občnem zboru Slovenske kmetijske družbe v jeseni.

Toliko v vednost podružnicam, posebno onim na Štajerskem, Koroškem in v Prekmurju, da se bodo vedele ravnati glede občnega zbora Slovenske kmetijske družbe in pravočasno izvoliti pripadajoče jim število zastopnikov za istega.

Predsedništvo Slovenske kmetijske družbe.

Andrej Kalan l. r.,
predsednik.

Seja glavnega odbora Slovenske kmetijske družbe dne 14. aprila 1920.

Seji je predsedoval družbeni predsednik g. prošt Andrej Kalan. Navzoči so bili: podpredsednik Zuro, in odborniki iz Kranjske gg: Dimnik, Hladnik, Hočevan, Jan, Mihelčič, Piber in Vehovec; od odbornikov bivše štajerske kmetijske družbe so se udeležili seje gg: Petovar, Roblek, Stanjko in dr. Verstovšek; podružnice na Koroškem je zastopal g. Kobentar.

Seji je prisostvoval družbeni tajnik inž. Lah.

Ob desetih je g. predsednik prošt Kalan otvoril sejo, ugotovil sklepčnost, pozdravil navzoče gg. odbornike. Omenil je, da je prejel vest o smrti g. barona Otona Apfaltrerna, graščaka na Križu pri Kamniku, ki je dne 10. t. m. preminul v Monakovem. Pokojnik je bil od l. 1910. odbornik družbe ter si stekel veliko zaslug za kmetijstvo na Kranjskem posebno s svojim vzornim kmetijskim posestvom na Križu. V prejšnjih časih je bil tudi deželni odbornik in poslanec, ki se je vedno potegoval za kmetijske koristi. Predsednik je pozval navzoče, da se v znak sožalja in počastitev spomina pokojnika dvignejo.

Nato je podal besedo tajniku, ki naj poroča o delovanju kmetijske družbe od zadnje odborove seje dne 19. februarja t. l.

Tajniško poročilo.

Delovanje družbe od zadnje odborove seje je bilo v glavnem posvečeno družbeni organizaciji ter nabavi in razdelitvi kmetijskih potrebščin. Novih podružnic se je prijavilo 28 in novih udov 4703. Družba šteje sedaj 28.703 udov.

(Dalje sledi.)

V a b i l o

k

o b č n e m u z b o r u kmetijske družbe kranjske

(nadaljevanje občnega zbora z dne 30. decembra 1919.),

ki bo

v četrtek, dne 20. maja 1920, ob desetih dopoldne, v »Mestnemu Domu« v Ljubljani.

S P O R E D :

1. Predsednik prične zborovanje. (Rešeno.)
2. Poročilo o delovanju glavnega odbora v letih 1917. in 1918. (Rešeno.)
3. Predložitev družbenih računov za leti 1917. in 1918. ter proračuna za l. 1920. (Rešeno.)
4. Odpust iz službe dosedanjega družbenega tajnika Gust. Pirca vsled njegove zahteve in imenovanje novega tajnika. (Rešeno.)
5. Volitev predsednika. (Slučajno rešeno, ker pa izvoljenec izvolitve ni sprejel, se vrši nova volitev.)
6. Volitev enega podpredsednika.
7. Volitev petih novih udov glavnega odbora po § 18. družbenih pravil na mesto onih, ki jim je pošla poslovna doba. Po tem § je pošla poslovna doba naslednjim odbornikom gg.: Dimnik Mihael, Hladnik Ivan, Kosler Josip, Piber Ivan in Cerar Anton.
8. Izprememba pravil.
9. Potrditve udnine za leto 1920.
10. Obravnave o predlogih glavnega odbora.
11. Obravnave o predlogih podružnic.

Predsedništvo kmetijske družbe kranjske.

Podpredsednik:

Andrej Kalan l. r.

Določila pravil c. kr. kmet. družbe kranjske glede družbenih občnih zborov:

Občni zbori so pristopni edinole zastopnikom podružnic, izvoljenim v zmislu § 31., glavnim odbornikom, družbenim uradnikom, ki jih glavni odbor določi, in poročevalcem listov. Razen teh imajo k občinim zborom pristop od glavnega odbora povabljeni dostojanstveniki in zastopniki gospodarskih korporacij.

Občnemu zboru predseduje predsednik ali njegov namestnik (§ 19).

Da je občni zbor sklepčen, je treba, da je zastopana najmanj četrtina vseh podružnic, pri čemer je smatrati podružnico za zastopano, če je navzoč vsaj en njen zastopnik. Če občni zbor ni sklepčen, tedaj je razpisati nadalje v šestih tednih nov občni zbor, s tem pristavkom, da bo ta zbor smel pri vsakem številu zastopnikov podružnic sklepati o vseh predmetih, ki so bili na prejšnjem dnevnem redu.

Na družbenih občnih zborih imajo pravico glasovati le v zmislu § 31. pravilno izvoljeni zastopniki podružnic ter vsi udje glavnega odbora.

Ponudniki in kupci plemenske živine.

(Pod tem naslovom Slovenska kmetijska družba odale naprej redno objavlja vse one lastnike plemenske živine, ki so pri volji plemensko živino prodati in vse one kmetovalce, ki jo želijo kupiti, a čemur je dana prilika prodajalcem in kupcem stopiti v stik in tako poskrbeti za zamenjavo plemenske živine. Priglašati je nakup in ponudbo vseh vrst moških in ženskih plemenskih živali ter naj vsak priglasilec natančno prijavljuje svoj naslov, vrsto domače živali, njen spol, pasmo, starost, število itd.)

N a p r o d a j s o :

Bika, montafonca, 26 mesecev starega, proda Janez Požun, posestnik v Marofu, št. 20., p. Sevnica ob Savi.

K u p i t i s e ž e l i :

Svinjo, dobre pasme, 10 tednov staro, želi kupiti, Franc Žitnik, posestnik v Mali Starivasi št. 8., p. Grosuplje.

Uradno glasilo Samostojnega konjerejskega odseka Slov. kmetijske družbe v Ljubljani.
Uredniška priloga S. štev. „Kmetovalca“ 1. 1920.

Vzgoja mladega konja za domače delo.

Kakor je za otroka šola za življenje, ravnotako je treba tudi mladega konja pripraviti, ga privaditi za to, za kar se ga namerava uporabiti.

Mlad konj se vse bolj hitro nauči kakor pa starejši, ki ima predvsem, čemur ni privajen, strah in nezaupanje.

Vzgoja konja ni lahka. Mora se prirojene mu lastnosti upoštevati in ga privedi na pravo pot.

Mlado žival se kaj hitro pokvari; postane potuhnjena, boji se človeka, in kako težko je žival, ki je enkrat pokvarjena, človeku privaditi, vé vsak, ki se peča z živino.

So konji, ki so že od početka hudobni; samo z lepim ravnanjem bodo pozabili slabe lastnosti, če z njimi slabo ravnaš, jih pa pokvariš popolnoma.

Vzrejevalec mora, če gre k mlademu konju, ga nagovoriti, mu prinesiti kosček kruha ali kako drugo sladkarijo in četudi le malce trave. S tem bo mladega konja privadil, da če le zasliši njegov glas, zarežgeta in se obrača v hlevu po njem, žrebeta na paši pritečejo, če ga zagledajo, dobe zaupanje do svojega gospodarja.

Žival je hvaležna in pripozna po svoje dobro srce in dober namen gospodarja.

Vidi se lahko, da k nekateremu človeku ne mara iti nobena žival, in to le vsled tega, ker čuti, da do tični nima pravega srca, pravi čut zanjo.

Žival kaj hitro občuti, če nisi konsekventen (vztrajen), kar je pa najvažnejše posebno pri konjih, ki imajo svoje muhe.

Z dobrovoljno vzgojo bode tudi konj dobrohoten, kar je največjega pomena za kmeta, ki mu morajo tudi otroci pomagati pri delu.

Nadalje je potrebno, da se privadi mladega konja na red in snago.

Mlad konj, ki je redno oskrbljen, se hitro privadi dnevnega reda; zapomni si, kdaj bo izpuščen na pašo in tudi kdaj se ga krmi.

Žrebe bo že čakalo pri vratih, da se sme veseliti prostosti na tekalšču in bo prišlo k hlevu, ko pride čas za krmljenje.

Kar se tiče čiščenja, se ne sme zanemarjati žrebet. Že žrebeta moramo navaditi na snago v hlevu in na čiščenje.

Če že žrebe snazimo in čistimo, ne postane isto hudobno; ne bo tolklo po hlapcu, če ga čisti s ščetko in zlahkoma, igraje se ga privadi, da si pusti vzdigniti noge.

Ravno slednje je nedostatek, ki se ga mnogokrat vidi pri že doraslih konjih, s katerimi se ima največje sitnosti pri kovanju.

Konj postane vsled dobre oskrbe pohleven in zadovoljen, nesnago pa občuti prav dobro. Poznam n. pr. žrebca v osebni oskrbi, ki je izborno oskrbovan. Ta se nikdar ne vleže v gnoj in svojo potrebo izvrši vedno le na eni strani stojšča.

Že žrebe je treba privaditi na povodec. Po prvih tednih naj se mu ga napravi, in ne bo se imelo konja v hlevu, ki se ne pusti brzdati.

Nikdar se ne sme mladega konja prekmalu vpregati. Posledica je, ali da noče vleči in se navadi razne hudobnosti ali se pa prehitro izrabi, ker je pri mlademu konju še vse mehko in kosti niso trpežne.

Predkratkim sem šele videl 3 letno kobilo, ki je bila na vseh štirih nogah popolnoma zdelana. Posestnik je sam povedal, da jo je že 2 letno uporabljal za težka dela.

Kolikor dolgo hoče žrebe teči z materjo, se mu to dovoli, potem se ga spusti na tekalšču. Eno in pol leto starega konja naj se k staremu konju priveže, da teče z njim pri kratkih vožnjah, ne da bi vlekel voz. S tem se ga privadi ropotanju voza, na cestni promet in, da hodi z drugim konjem.

Dveletnega pričnemo polagoma vpregati, pa tudi ne v težki voz ali za delo na polju.

Šele s tremi leti je mrzlokrven konj sposoben za delo in če se ga še do četrtega leta ne izrabi preveč, bo konj najmanj polovico časa dalje vztrajal in služil, kakor drugi.

Pomota je, če nekateri posestnik misli, da zastoj krmi že dveletnega konja. Videl bo, da se je izplačalo, če ga ni prezgodaj uporabljal za delo.

Toplokrvnega, ki se bolj polagoma razvija, pa ne kaže vpregati pred tretjim letom. Torej eno leto pozneje, kakor mrzlokrvnega.

Kdor mladega konja po trdih, celo kamnatih cestah goni, nima srca in sploh ne razumevanja za konja. To je konjederec, pa ne konjerejec!

Najbolj uniči konja na nogah preostra vožnja; brez dobrih nog, pa nima konj nobene vrednosti. V breg in navzdol moramo počasi voziti. Pri hitri vožnji v breg trpe pljuča, srce in zadnje noge, pri vožnji navzdol pa sprednje noge.

Tudi ne smemo od mlade živali zahtevati prenaporna dela. Ne smemo nakladati preobilo; lahko se žival pretegne in pri tem trpi celo okostje.

To v glavnih potezah o vzgoji in ravnanju z mladim konjem.

Nikdar ne smemo pozabiti, da ima vsak konj druge lastnosti, da se mora z vsakim drugače, njegovi naravi primerno ravnati in da se s silo nič vztrajnega in dobrega ne doseže, marveč le s premišljenim, dobrohotnim ravnanjem. Podp. Ravnikar.

Kužna in nalezljiva bolezen

je izpuščaj mehurčkov na spolovilih pri žrebcu in kobili, ki se pri plemenitvi prenesejo od žrebca na kobilo in nasprotno. Če žrebec zboli na spuščaju mehurčkov na spolovilu, se sprva opazi posamezne rdeče mozoljčke, ki se v kratkem izpremenijo v mehurčke. Ti se razpočijo in postanejo okrogle površne rane. Če se takoj, ko se to zapazi, žrebca izključi od plemenitve,

ozdravi veliko preje, nego če se ga še nadalje pripuša. Če se namreč rane obrabijo, postanejo večje in globkeje, kar zdravljenje podaljša za 4 do 6 tednov.

Pri kobilah se dobe v sramnici ravno taki rdeči mozolji, ki postanejo v par dneh mehurčki, ki se razpočijo in postanejo okrogle površne rane.

Če se ta bolezen pravočasno ne leči, se razširi najprej proti maternici in še celo v maternico.

V vsakem takem slučaju, če se to opazi pri žrebcu ali kobili, naj se takoj pokliče žvinozdravnika, ker je nevarnost, da se ta bolezen potom kobil razširi po celotnem okraju, s čemer bi bila povzročena velika škoda, ker že zaskočene kobile izvržejo in one, ki se plemenijo ne ostanejo breje.

Kapt. vet. Rebernak.

Pomen dirk in konjskih tekem.

Veliko ljudi ima napačne pojme o pomenu dirk in drugih konjskih tekem, mislijo, da so taiste same v zabavo; v kratkem hočem pojasniti potrebo takih prirediteljev.

Dirke in tekme moramo ločiti v klasične in športne.

Klasične so one, ki služijo samo konjereji, športne dvigajo zanimanje za konja sploh, konjski šport in promet za konje.

Namen klasičnih dirk in tekem je izkušnja konja glede vztrajnosti, hitrosti in njegovih zmožnosti, kar je odvisno od dobrih pljuč, dobrega srca, primerne okostja in dobrih kopit.

Na vseh svetovnih razstavah se danes ne presoja konja samo po eksterjerju (vnanjosti), marveč tudi po njegovih zmožnostih, kar je popolnoma pravilno, ker konj lepe oblike ni vedno tudi dober.

Dober konjerejec bo porabil za rejo ne samo lepega konja, marveč onega, o katerem vé, da ima dobre lastnosti.

Slab kupec je tudi oni, ki konja kupi samo vsled lepe vnanjosti, ne da bi ga preskusil; kupi — rekel bi — konjsko kožo.

Športne dirke in tekme imajo namen, da se širše občinstvo zanima za konje sploh; z njimi se privabi mnogo ljudi, ki preje niso imeli zmisla za konje. Več ko priredimo tekem, tembolj rase zanimanje za iste, zlasti če gledavci poznajo konje, voznike ali jahače.

Vsako tekmovalstvo spodbuja; posestniki, vozniki in jahači ne hrepene le po dobitkih, marveč po časti, prekositi v borbi drug drugega. V to svrhu morajo za tekme vežbati, popolnost dosežejo le z marljivim in vztrajnim delom.

Vse tekme pa dvignejo vsled večjega zanimanja konjski promet.

Klasične tekme in dirke so sledeče:

1. trab dirke (dirke v kazu),
2. dirke v koraku,
3. galop dirke brez zaprek,
4. Championat cheval d'arme, t. j. skušnja jahalnega (vojaškega) konja.

Pri trab- in galop-dirkah preskusimo konje glede hitrosti in vztrajnosti, pri dirkah v koraku pa, jeli ima konj zmožnost v dobrem koraku prepeljati večjo težo. Championat cheval d'arme je splošna preskušnja jahalnega konja, ali se ga more rabiti ob vsaki priliki, in da se ugotovi, če je vztrajen in ubogljiv.

Posamezne točke te tekme so:

a) ježa povprek, najmanj 25 kilometrov v določenem času (na olimpijadah, to je internacionalnih tekmah do 50 kilom. v štirih urah),

b) skakanje čez zapreke,

c) šolsko jahanje,

te tri tekme se vrše v dveh sledečih dnevih.

H klasičnim tekmam moramo računati tudi razstave-kakor jih pri nas imenujemo premovanja-plemenskih konj.

Na istih se gre več ali manj za to, da se dobi pregled kakšne konje se v posameznih krajih redi in goji, in kakšne žrebce je treba vdediti, da se ali konjereja v gotovem kraju ohrani ali pa zboljša.

Z vsemi takimi prireditvami si napravimo gotovo merilo, katere konje moramo porabiti za pleme, da si vzgojimo konja, ki ga hočemo imeti za naše potrebe. S sistematično prirejenimi tekmami doženemo, katere konjske rodovine so najboljše in pripravne za nas. Iz teh rodovin bo dobri konjerejec vzel kobile in žrebce, da dobi zarod, ki ga hoče imeti.

Športne dirke in tekme so:

a) za vprežene konje:

1. trab dirke (dirke v kazu),
2. dirke v koraku,
3. dirke z zaprekami,

b) za jahalne konje:

1. galop dirke z zaprekami,
2. šolsko jahanje,
3. skakanje,
4. Championat cheval d'arme.

Primerna pravila za športne dirke sestaviti, je zelo težavno, ker moramo dati vsakemu dobremu konju priložnost, da zamore tekmovali tudi z uspehom, posebno pa domačemu konju tekmovali s tujim.

V to svrhu se konje, ki so že dirkali, obremenijo, novincem in mlajšim se pa olajša tekmovalstvo; napravi se to s tem, da se prisodi pri enini tekmi staremu dirkaču pri trab dirkah, večjo daljavo, pri galop-dirkah se pa obremenijo jahača.

Trab dirke z zaprekami imajo namen, preizkusiti pokorščino konja in spretnost voznika (zapreke so ozka pota, mostovi, majhni prostori, na katerih mora voznik obračati, itd.).

Šolsko jahanje pokaže, v koliko je konj izvežban in poslušen in koliko razume jahač jahati.

Skakanje čez zapreke je tekma, ki zahteva dobro izvežbanega konja, ki skoči čez najrazličnejše zapreke, (pri olimpijadah do 20 zaprek visokih nad 1'40 m in 4 m širokih). Kdor se je mnogo s tem pečal, vé, kako težko je doseči, ker preskakovanje teh težkih zaprek zahteva vztrajnega vežbanja.

Kdor hodi le od časa do časa k dirkam in ne sleduje posameznih konj, se bo gotovo dolgočasil, če ne najde na dirkališču primerne družbe, godbe in dobre restavracije. Ljubitelj konj se pa od tekme do tekme bolj zanima za dirke in dobi s časom gotovo razumevanje za te prireditve.

Pri dirkah naj se upošteva sledeče:

a) Kakšne kakovosti je konj, to je: katerega rodu, kakšne oblike, kakšni so hodi in kakšni so bili uspehi pri prejšnjih dirkah.

b) V kakšnem stanju je konj. Konja se za tekme trenira, t. j. pripravlja se ga s premišljenim, vztrajnim delom.

Strokovnjaki dobro razlikujejo, jeli konj pripravljen za dirko, ni li preveč ali premalo treniran; v ta namen si ogledajo konja v koraku, da vidijo mišičevje, in v trabu ali galopu, da vidijo, v koliko so razviti hodi.

c) Katera oseba na njemu jaha ali ž njim vozi, ker je to velika razlika. So konji, ki bodo pri dobremu vozniku pokazali vse svoje zmožnosti, pri slabemu, ki jih le ovira, pa sploh ne pridejo naprej.

Iz teh podatkov se razvidi, da dirke in konjske tekme vendar niso tako brezpomembne, samo eno velja, da morajo dobro biti prirejene, če hočemo ž njimi doseči to, v kar naj služijo. Podpolkovnik Ravnihar.

Dirkaški šport.

Konjske dirke so pričeli prirejati najpreje na Angleškem, in sicer že v 12. stoletju, zlasti v Schmitfieldu, v zvezi s konjskimi sejmi.

Misel, na podlagi preskušnje o možnosti in sposobnosti, izbrati in uporabljati najboljši, pa tudi najlepši konjski material za pleme, se mora smatrati za dobro premišljeno konjerejsko vodilo. Izpočetka je ta uvedba brezdomno rodila dobre sadove; kakor hitro je pa igralska strast zavedla konjerejce, da so cenili hitrost konja nad vse druge dobre lastnosti, so dirke spravile v nevarnost svoja lastna prvotna načela.

V letu 1680. je Karol II. vpeljal na Angleškem berberske kobile, takozvane „royal mares“, katerim so sledili trije čistokrvni arabski žrebci, in sicer leta 1687. Beyerley Turk, l. 1703. Darley Araber in l. 1730. Godolfin Araber. Iz potomcev teh berberskih kobil in imenovanih treh arabskih žrebcev je baje izšel polnokrvni angleški konj. Na njegovo velikost in telesne oblike pa je brezdomno bistveno vplivalo angleško podnebje in tamkajšnje vzrejne razmere. Ne da se tajiti, da je polnokrvni angleški konj res nekaj lepega in popolnega; toda, dasi je jako lepo ustvarjen, zlahkni oblik, primerno visok in nedosegljiv v hitrosti, je vendarle usposobljen predvsem le za dirkaški, lovski in jezdni šport, medtem ko se ga kot voznega konja le malo, kot delovnega pa sploh ne upošteva.

Angleška se more ponašati, da je vzredila doslej najhitrejšega konja na svetu. Bil je to v letu 1763. rojeni, svetovno znani žrebec lisičje barve „Eklypse“. Njegovemu lastniku O. Kellyju je prislužil na dirkah v 17. mesecih 25.000 funtov sterlingov (v današnji vrednosti 7.200.000 K). Eklypse pa po takratnih nazorih ni bil lepega stvarjenja, bil je znatno daljši kakor visok, je torej „pokrival dosti tal“ in z vsakim skokom v galopu premeril po 8 m: pretekel je torej v sedmih in pol minutah eno nemško miljo. Tega žrebca pa slednjič niso mogli več uporabljati na dirkališču, ker nihče ni več hotel s svojimi konji ž njim tekmovati.

Iz ravnokar navedenega je posneti, da že v takratnih časih konjske dirke niso tvorile več sredstev v dosegu prvotnega namena, temveč da so se že razvile v hazardno igro, ki se je na dirkališčih kesneje tako razpasla.

Da je polnokrvni angleški konj za vzrejo konj izredne važnosti, se ne da tajiti. On je in ostane neobhodno potreben za osveženje krvi v reji toplokrvnih konj visokega plemena. Na ta namen polnokrvnih konj, pa so pripadniki konjskih dirk očividno popolnoma pozabili; kajti na dirkališče se pripuščajo vsi mogoči polnokrvni konji, brez izjeme in brez ozira na to, so li za daljno vzrejo kot plemenjaki sposobni ali ne.

Da to ni le prazna trditev, temveč gola resnica, dokazuje slučaj s konjem „Perkal-om“, ki je bolehal na dednem otrpnenju glasil — bil je „piskač“ — pa je pred kakimi petnajstimi leti vendar moral tekmovati na dirkališču z drugimi konji — s prerezanim sapnikom in poniklano cevko (kanelo) v njem. To je bilo očividno trpinčenje živali in dirkaško razsodišče je s tem jasno in neizpodbitno dokazalo, da se dirke ne prirejajo več z namenom zboljšati konjerajo — kar se s posebnim povdarkom vedno in vedno zatrjuje — temveč, da označi dirkanje le „ljudsko zabavo“ dvomljive vrednosti, združeno s hazardno igro.

Da konjske dirke v Avstriji za povzdigo konjereje niso bile tistega pomena, kakor se s strani športnikov vedno povdarja, dokazuje dejstvo, da je bilo v onih pokrajinah, kjer se je vršilo največ dirk (Nižje-Avstrijsko: Baden-Dunaj, Češko: Praga-Pardubice) najmanj za remonte sposobnih konj. Vobče se je naravnost čuditi, da posamezne avstrijske pokrajine, izvzemši Galicijo, vkljub maogim dirkam niso mogle kriti potrebe po primernih remontah.

Kakšne protekcije pa si je znal avstrijski dirkaški klub zagotoviti pri raznih vladah, je posneti že iz tega, da se mu je posrečilo celo za časa vojne v letu 1917., ko so stradali ljudje in živali, konji celo lakote poginjali, pri vladi doseči, da mu je nakazalo 60 vagonov ovsa za konje dirkače in mu na ta način omogočila vzdrževati in prirejati dirke. Komur je mogoče iz lastnih sredstev gojiti konje izkjučno za dirkaški šport in kdor si more privoščiti to razkošno zabavo, drago mu! Nikakor pa ne gre, da bi se iz javnih sredstev omogočala podjetja, ki imajo izkjučno le zabavni pomen.

Vsak treznomislec človek more dirke le tedaj smatrati za početja, ki morejo dvigniti konjerejo, če tekmujejo in se preskušajo le taki konji, ki so po svoji vnanjosti in ostalih lastnostih povsem sposobni za plemensko rejo in je od njih z vso upravičenostjo pričakovati, da bodo zarodili res najboljše potomce. Vrednost takih tekem, na katerih tekmujejo konji ne le v enostranski uporabi, temveč v vseh možnih dobrih lastnostih, eventualno vspešno s svojim potomstvom, pa je nad vsak dvom vzvišena.

Ker pa dandanes, v času avtomobila in eroplana, silna hitrost konj ne prihaja več toliko v poštev, in ko vse, z demokratskim duhom prožete vlade nastopajo proti hazardnim igram, je Nemška Avstrija stave na dirkališču sploh prepovedala, skušajoč ljudstvo iz vzgojnih in moraličnih ozirav odvracati od strasti po zapeljivi igri, zato bi bil skrajni čas da smatramo konjske dirke edinole kot sredstvo za povzdigo konjereje. Zato pa bi bilo zahtevati od konj, ki tekmujejo na dirkališču, poleg primerne, a vendar izdatne hitrosti, predvsem tudi pravih telesnih oblik, prezbibne postave in prikupljive vnanjosti. Po teh načelih bi ob pravilnem krmljenju, zlasti z ovsom in ob zadostnem gibanju na prostem v zgodnji mladosti, v kratkem času vzgojili dobro in lepo konjsko pleme. K.

Podedovanje v splošnem in podedovanje pridobljenih lastnosti.

(Konec.)

Pri določitvi plemenskih živali naj se upošteva, da podeduje mladič veliko lastnosti po žrebcu, mnogo več pa po kobili.

Za primerne žrebce v posameznih krajih skrbi država. Konjerejec, namreč tisti, ki hoče res biti konjerejec, mora pa skrbeti za kobilu, ki naj mu vrže konja, kateri bo za delo v njegovem kraju primeren in pa njemu v veselje. Saj ni lepšega za kmeta, nego videti, kako se razvija njegova žrebe, da je zadel na primernega žrebca, ki je popravil napake, katere ima kobilu.

Kakšna mora biti tedaj kobilu — plemenjača in kako si jo moramo ogledati in kaj se mora pri pregledu preudarjati:

1. Konstitucijo in eksterije (zunanjo obliko),
2. zdravje,
3. kako se redi,
4. rodovitost,
5. podedovanje.

K 1. Kobilu mora biti močna, kraju primerna, mora vsebovati vse lastnosti, katera so za dotični kraj potrebna. Pri pregledu eksterijerja oglej si kobilu od nog do glave, pa ne narobe.

Dobra kopita, ne predolgi bicliji, močne in kratke piščali, močna, široka kolena in skočni členi, široka prsa, dolgi predkomolec, ne prestrmo pleče, ne všinjen hrbet, močan, širok križ, izrazit vihar (kom), ne prekratek vrat, in ne pretežka glava.

Vse štiri noge ravno postavljene.

Ko si kobilu ogledal na mestu, pusti jo prepekljati v koraku; pri tem glej, če stavi noge ravno naprej in če ima dolg in miren korak; postavi se tudi za kobilu. Potem pusti kobilu šele peljati v kazu (trabu) in pazi ravno na isto kakor v koraku.

K 2. Zdrave kobile porode zdrava žrebca; pri zdravih kobilah se žrebe dobro razvija. Tudi se vidi, da so nekateri konji bolj vztrajni in vzdržljivi, kakor drugi, kar se tudi podeduje.

K 3. Rejenost kobile je največjega pomena. Kakor boš kobilu krmil, tako se bo tudi žrebe razvijalo. Upoštevaj, kako se redi tvoja kobilu, ker so nekatere, ki vedno dobro izgledajo pri še tako pičli krmi, druge, ki se pri obilni krmi vedno slabo rede. Tudi ta lastnost se podeduje.

K 4. Kar se rodovitosti tiče, je gotovo, da ima nekatera kobilu vsako leto žrebe, nikdar ne zvrže, se hitro ubreji, ko se ima z drugo vedno le sitnosti.

K 5. Glej pri zarodu, kaj kobilu rada podeduje in skušaj to, če bi bilo napačno z primernim žrebcom popraviti. Ne zadovolji se, imeti samo žrebe, marveč glej, da ti prinese kobilu lepo žrebe. Primernega žrebca h kobilu, to je ena najvažnejših točk konjereje.

Star pregovor „gliha skup štrih“ ne velja morebiti nikjer tako, kakor pri konjereji.

Kar je dosedaj navedeno, so glavne točke, na katere se mora ozirati konjerejec.

Ni pa mogoče porabljaliti samo prvovrstnih živali za plemu, ker živali brez vsake napake so nekaj redkega.

Tem večja je umetnost konjerejca kobilu, katera ni brez napake, tako pariti, da je pričakovati primerno lepo žrebe. Glavnih napak se mora ubraniti. Konjerejec ne sme nikdar reči, kakor sem lansko leto slišal nekega posestnika, ki je kobilu pripeljal na drž. plemenilno postajo, na vprašanje, katerega žrebca si želi, da mu je to vseeno.

To ni konjerejec! Samo eno si zapomni: Če imaš že kobilu, ki ti v vsakem oziru odgovarja, ohrani si jo.

Žalibog, da se še tolikokrat vidi, da posestniki, katerim bi tega ne bilo treba, prodajo svoje dobre, lepe kobile, kljuse si pa obdrže za plemu. Koliko škode si s tem nakopljejo, ne pomislijo. Ne pomislijo, da jim dobra kobilu prinese vsako leto dobro žrebe, kljuse pa — ravno kakor pride.

Največjega vpliva na žival je kraj, podnebje in okoliš. V naravi leži, da se konj svojemu kraju primerno prilagodi in da dobi svojemu kraju primerno obliko; tudi je dognano, da nekateri konji, ki so v svojem kraju krasni in izvrstni, degenerirajo v drugem ali ne odgovarjajo potrebam taistega. N. pr. Belgijc, močan, lep konj, ki pa uspeva le v krajih, kjer ni strmine, kjer ni prehude zime, kjer je gorko podnebje.

Na Gorenjskem je Belgijc popolnoma nemogoč, če je še tako lep v eksterijerju, v najkrajšem času se štrupira.

Drugi je Oldenburčan. V Oldenburgu eden najlepših konj, vztrajen, — pri nas mehak in neporaben.

Še nekaj besedi o podedovanju pridobljenih lastnosti. Interesantno je, kako se te podedujejo.

Pri polnokrvnih angležih, pri katerih vidimo, da se je kot v skočnem členu povečal skozi dolgoletno in že v prvem letu začeto golopiranje, da se je viher izrazilo izklesal.

Narobe pri traberjih, kjer je vežbanje skozi generacije povzročilo strme biclje, dolg križ, daljše zadnje noge in bolj ravni viher.

Žrebca po starših, s katerimi se je že v mladosti vozilo, se dajo veliko lažje vpregati, kakor ona, po starših, ki niso vozili.

Eden glavnih vzrokov, zakaj se na žrebčarni vprega vse žrebce. Lep dokaz smo imeli pri kobilah iz žrebetišča v Račjem.

Koliko so posestniki tarnali, da se ne dajo vpregati!

Ravno tako je pri jahanju, tudi tam so težkoče pri potomcih staršev, ki niso bili nikdar osedlani.

Oglejmo si enkrat žrebe po dirkačih (traberjih). Če jih poženeš na paši, nikdar ne zadirjajo, vedno ostanejo v trabu (kazu).

In kdor se je mnogo pečal s konji, je videl, kako se tudi lastnosti temperamenta podedujejo. Žrebca po hudobnih starših ostanejo pri najboljši vzgoji hudobna, grizejo in bijejo. Tako bi se lahko našle še marsikatero lastnosti, ki se podedujejo.

Konjereja je ena najzanimivejših študij. Stoletja se bavijo ljudje z njo in vedno zopet se pride na pomanjkljave, posebno pri reji mrzlokrvnega konja. In dokler ne bomo zasledovali rodove posameznih plemen, tako dolgo ni pričakovati izboljšanja. Če se zadovoljujemo samo s tem, da se kobile le ubreje, — bo ostala konjereja vedno le malomarna.

Zato je treba zopet ponavljati:

Ustanovite konjerejska društva, vodite matične knjige, da pridemo do sistematično vodjene konjereje.

Vodstvo drž. žrebčarne.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

**Uradno glasilo
Slovenske kmetijske družbe.**

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 16 K na leto.
Posamezna številka stane 80 v.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 600 K, na 1/2 strani 300 K, na 1/3 strani 150 K, na 1/4 strani 100 K, na 1/8 strani 50 K in na 1/16 strani 25 K. Udum 10 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 2 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe;
tisk J. Blasnikova naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatise iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 8. Ljubljana, 30. aprila 1920. Letnik XXXVII.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 40 vinarjev v
znanju ali znakom, sicer se naznanila ne objavijo.
Upravništvo ne prevzame posredovanja.

Zenske zmešane lase kupuje po najvišji ceni
Martin Pleterski, 15
Cerkije.

Najboljše apno ima vedno naprodaj apne-
nica J. Taufer, Zagorje ob
Savi. 50

Mlinske kamne, sekane iz najboljših bele, ostre
grade v debelosti 5-7 cm, dolge 4-8 metrov
proda za ceno po dogovoru, Josip Žužek, Velike
Lašče. 60

I vagon lepih smrekovih kolov za
vino-
grade v debelosti 5-7 cm, dolge 4-8 metrov
proda za ceno po dogovoru, Josip Žužek, Velike
Lašče. 77

Rosilni stroj Mac Cormick s štirimi noži in
rezervnimi noži, proda posestvo
Lindenhof, p. Gornja sv. Kungota, 83

Grahoro in grah za setev se dobi v trgovini
s semeni Sever & Komp,
Ljubljana, Wolfova ulica 12. 92

Štirikolno brizgalnico in nekaj čevlji rabi
Gasilno društvo v
Hrebcu pri Lescahu. Katero društvo ima omenjene
stvari na prodaj naj blagoviti naznaniti z ceno
zgoraj omenjenemu društvu. 120

Sušilnica za hmelj se proda pri Jos. Sklep-
u, Malavas 5, p. Ježica pri Ljubljani. 121

Strešne opeke 2000 komadov in psa angleške
pasme prodam. Jarc Alojzij,
Črna vas 10, Ljubljana. 122

Sveže repe odda večjo množino Valentin Babnik,
Zg. Siška 32. 123

Dobrega sena imam na prodaj 4000 kg. Cena
po dogovoru. Anton Nose, Pod-
tabor - Struge - Dobropolje. 124

Dve kravi simodolske pasme imam naprodaj,
eno s teletom, drugo po teletu. Tudi
zamenjam za srednjega konja. Ivan Petkovšek, Ka-
rolinska zemlja št. 24, Ljubljana. 125

150 prašičkov od 8 do 16 tednov starih želi
kupiti Podružnica Slovenske
kmetijske družbe v Svedah, pošta Bistrica v Rožu,
Koroško. 126

200 kg semenskega fižola eventuelno
500 kg semen-
skega krompirja zamenjam za primerno množino
ovčje volne. Dopise z navedbo razpolagajoče mno-
žine volne je nasloviti: Alojzij Jan, Gorje - B ed.
127

Ajdo, semensko, drobno, črno, išče podružnica
Slovenske kmetijske družbe Brezno ob
Dravi. 128

Tudi letos kupuje R. Luckmann,
prej J. Leza naal. a Ljubljani
na Martinovi (Ahacjevi) cesti 10 po najvišjih
cenah raznovrstan zeljšča, suho cvetje (kuhe
rože), lipovo cvetje, korenine, lubje in semena.
Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotovi
dobro zaslužek, naj zahteva pojasnila
pri imenovanju trdki. Cene, ki jih plačujem
nabiralcem, so letos izredno nizke. 131

Dve molzni kravi ima naprodaj Jakob
Erlach, mesar in posestnik
v Doblem p. Loče železniška postaja Ledence,
Koroško. 132

Pozor! Kdor mi prinese iz moje hiše Štepanja
vas 76, ukradenih 4 1/2 m temnorjavega
blaga, dobi dobro oškodnino. Peter Bajda, krojač.
133

Prodam ali zamenjam za živila: trtno
škropilnico, dežno
vozno plošto, možko in žensko obleko, ter čevlje.
Anton Čotar, Večna pot 241, Ljubljana. 134

Dve kočiji, dvovprežni pokriti (Landauer) ena
v dobrem stanju druga s poškodo-
vano streho se ceno proda. Anton Globočnik,
Mošnje 17, pošta Radovljica. 135

Stiskalnice za olje ima naprodaj trgovina
s semeni Sever & Komp.
Ljubljana, Wolfova ulica 12. 136

Verižna gnojnična sesalica je naprodaj
nova, še ne-
rabljena, 4 metre dolga, od tvrdke K. R. Ješek
pri posestniku Franc Škerlec, Vičanci, pošta Velika
Nedelja, Štajersko. 137

Mlatilnico z gepeijem, malo rabljeno, skoraj
novo prodam. Cena po dogovoru.
Anton Jerman, Krka, p. Novomesto. 138

Tisoč litrov sadjevca ima naprodaj Jožef
Kerše, Sveče pošta
Bistrica v Rožu. 139

Vabilo

:: XX. redni občni zbor ::
Zadružne tiskarne v Ljubljani
reg. zadr. z om. zav.,
ki se vrši

v soboto dne, 15. maja 1920 ob 4. uri
popoldne v pisarni Zadružne tiskarne
na Dunajski cesti št. 7.

DNEVNI RED:

1. Poročilo upravnega sveta in nadzorstva.
2. Potrjenje letnih računov in bilance za leto 1919.
3. Sklepanje o porabi čistega dobička.
4. Sprememba pravil.
5. Slučajnosti. (44)

Imate bolečine? V obrazu? V celem telesu?
Vaše mišice in žilni Vam
odpovedujejo? Poizkusite pravi Fellerjev Elza-
fluid! Boste se šušili! 6 dvojnih ali 2 veliki
steklenici 27 K.

Ali trpite na počasni prebavi? Na
slabem
apetitu? Zaprtju? Proti temu pomagajo prave
Fellerjeve Elza - kroglice! 6 škatlic 12 K.— Prava,
želodec okrepjujoča švedska tinktura 1 steklenica
12 K.— Omot in poština posebej a najceneje.
Eugen V. Feller, Stubica dobnja, Elza trg št. 267
Hrvatska. —A— (20a)

Kmetovalci!

Razširjajte „Kmetovalca“ Čitajte ga pridno in ga dajajte tudi nečlanom
čitati, da jih pridobite za družbo. 25.000 nas je že v Kmetijski družbi,
pa bi nas bilo lahko še enkrat toliko. Čimveč nas bo, več bomo dosegli.

Najmodernejše obleke

lastnega izdelka za gospode in
dečke, tu- in inozemsko

manufakturno in modno blago

razpošilja (16)

Prva kranjska razpošiljalnica

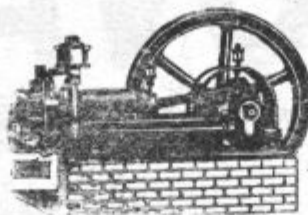
SCHWAB & BIZJAK

Ljubljana, Dvorni trg

Pod Narodno kavarno.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

Velika za-
loga vsa-
kovrstnih
poljedel-
skih stro-
jev (3)

iz najslovitejših tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic, Welsla.

Primešaj krmi Mastin!

Enkrat na teden primešaj krmi pest praška Mastin. Ob pomanjkanju krme, ko se uporablja nadomestna sredstva za krmla, pa se primeša dvakrat. Dietetični prašek Mastin je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo Mastin, ko ga enkrat poizkusijo, in ga ponovno rabijo. 5 zavojev praška Mastin zadostuje za 6 mesecev za enega prasiča ali vola.

Ako se Mastin pri Vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina 20-50 poštne pristoje na dom. (14)

Mazilo zoper garje

(naftomazilo) uniči pri ljudeh garje, lišaj, srbečico, kožne bolezni, izpuščaje. Pri živini uniči garje. 1 lonček po pošti K 10-50.

Lekarna Trnkóczy

Ljubljana, Kranjsko. Zraven rotovža.

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice

registovana zadruga s neomejeno zavezo

in v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti šte. 18.

Obrestuje hranilne vloge po **3%** (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne doiga.

Stanje hranilnih vlog nad 42.000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 4.100.000 kron.

Rogaška slatina

Tempel vrelec:

Najboljša namizna voda, najbogatejša na ogljikovi kislini. Pospešuje prebavljanje in preosnavljanje.

Styria vrelec:

Zdravilna voda proti kroničnemu katarju želodca in čreves, najboljši pripomoček proti slabemu prebavljanju in teku. Proti boleznim jeter in ledvic, sladkorna bolezen.

Donati vrelec:

Najmočnejši vrelec svoje vrste, posebno dobro sredstvo proti črevesnemu katarju, želodčnemu kamenu, sladkorni bolezni, debelosti, putiki, hemoroidom itd.

Rogaška slatina

je najbolj priljubljena in se v obče največ zahteva. To pa radi tega, ker je izmed vseh alkalično-saliničnih rudniško-kislih slatin najbogatejša na ogljikovi kislini. — Ta slatina je najokusnejša krepična in oživljajoča pijača; obenem pa tudi najboljše sredstvo s katerim se obvaruje v mrzlih krajih mrzlice. (1)

Rogaška slatina

je najboljša namizna in mineralna voda, katere ni nikdar slabega okusa ali dulia. ::

SLOVENSKA KMETIJSKA DRUŽBA

je dala naslednja

10

„GOSPODARSKA NAVODILA“

posebej ponatisniti iz „Kmetovalca“ in jih oddaja komad po 50 vin.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpmore.
2. Rjavenje vina.
3. Kako se iz gnilega grozdja napravi dobro in stanovito vino.
4. Čiste drože in njih raba v kletarstvu.
5. Kako se pripravlja dober vinski kis.
6. Vzroki neplodnosti pri govedih.
7. Sluzavost ali vlažljivost vina.
8. Krmiljenje z oljnimi tropinami.
9. Bradavice pri domačih živalih.
10. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
11. Naprava petiota ali domaše pi-jače.
12. O bistvu alkoholnega vrenja (kopenja) in o rabi čistih vinskih drož pri pridelovanju vina.
13. Vnetje vimena ali volčih na vimenu.
14. Kako se napravi stanoviten sadjevec.
15. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva.
16. Kislost (kislota) in razkisanje vina.
17. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
18. Napenjanje govedi.
19. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
20. Izdelovanje mila za dom.
21. Zdravljenje kužnih bolezni cepljenjem.
22. Nove zakonske določbe o sporih pri kupčiji z živino.
23. Kako živi šitni molj in kako se pokončuje.
24. Snetjavost pri šitu.
25. Kako se jajca ohranijo.
26. Natrijev bisulfit kot nadomestno sredstvo za žveplo.
27. Kako se obnavljajo in popravljajo meje?
28. Kdo se naj še zglašuje za državni preživljenski (vzdrževalni) prispevek?
29. Presojanje krmil po škrobnih vrednotah.
30. Garje pri konjih.
31. Kako pripravljamo domači kvas (kravajce, drože)?
32. Duh in okus vina po žveplu.
33. Zatiranje trtnih bolezni spomlad.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6.

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Posojila se dovoljujejo po 4 do 5%

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Upravništvo „Kmetovalca“

sprejema

primerne inserate

po cenah,

ki so razvidne na

poglavju.

Objavljen je bo imelo vedno zadovoljiv uspeh, kajti »Kmetovalec«, izhaja (dva krat mesečno) v 26 tisoč izvodih ter je razširjen po vseh slovenskih deželah.

Kmetovalci!

Skrbite za kar naj-

večje razširjenje

„Kmetovalca“!

Stremite za tem,

da se ga lahko čita

v vseh gostilnah

in javnih prostori.

25.000 nas je

že v Kmet. družbi,

pa bi nas bilo leh-

ko še enkrat več.

Čim več nas bo,

več bomo dosegli!

Oddam

Kosilni stroj 80 cm ši-

rine K 1200—

Kinčev plug na obra-

čanje K 600—

Parilnik za krmo 150 l

vsebine K 500—

Veliko stiskalnice za

sadje K 800—

Male ročne grablje za

seno na kolesih K 200—

Ivan Fritz

p. d. Podstražnišk.

Stražišče

pošta Vetrinje pri

Celovcu. (42)

DRUŽBENE VESTI.

* Slovenska kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:

* Apneni dušik $\frac{28}{21}\%$ po K 160— za 100 kg takojšnje prijave sprejema družba neobvezno, vreče mora naročnik sam dostaviti.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd stane kg 14 K.

Gumijeve trakove za cepljenje trt ima Slovenska kmetijska družba v zalogi. Cena je K 1200 za kg.

Kostni superfosfat po K 320— sto kg.

Kožna moka po K 106— sto kg, naročnik mora jutaste vreče dostaviti.

Melior, preskušeno sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane kg za ude 3 K 40 vinarjev.

Otrobi, pšenične po K 350— sto kg.

Mlečne cevi iz kosti, štev. 3561 po K 140.

Seme lucerne detelje kg po K 55.

Vreče. Pri pošiljativah vreč je na spremnici natančno navesti zakaj so vreče ali če jih dotičnik vrača.

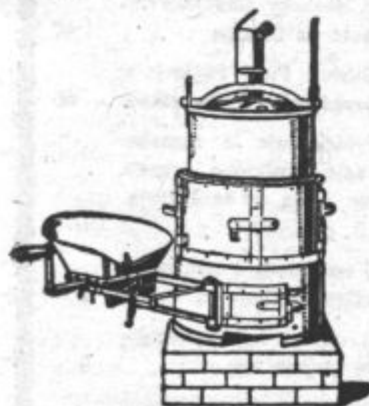
Žveplenokislo glino namesto galuna, kot dodatek galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 2 K 40 h kilogram. Vsled stavke in oviranega železniškega prometa letos mnogim vinogradnikom ne bo mogoče modre galice pravočasno v zadostni množini iz Nemške Avstrije priskrbiti. Zato priporočamo udom skrajno varčnost. Tudi naj sosed pomaga sosedu in naj, če le more, posodi iz svoje zaloge tistim, ki modre galice sploh nič nimajo. Izkušnje so pokazale, da lahko brez škode za učinkovitost primešamo galici polovico žveplenokisla gline in si na ta način prihranimo polovico galice. Mesto treh ali dveh kil vzamemo na sto litrov vode le poldrugo ali eno kilo galice in ravnotoliko gline, apna pa kakor navadno, uspeh bo sigurno popolnoma isti, kakor ob polni množini galice. Žveplenokislo glino je treba pri družbi takoj naročiti.

Žveplo (žveplene ploščice) na juti za žveplanje sodov, najboljše, brez arzena po 20 kron kilo.

Žveplo, Floristella, dvoj, raf. po K 12.— kg.

Kmetijske potrebščine je treba družbi naprej ob priliki naročanja plačati. V ta namen naj podružnice oziroma posamezni udje zahtevajo družbene poštne položnice (štev. 10712) da vplačevanje lahko brez stroškov izvršijo.

Parilnike za krmo, Welsia

močne in nepokončljive, vse veči kosti od 60 do 600 l izdeluje sam Reform-Werke, Wels. O. Ö.

Nadalje specialni izdelki:
Konjske grablje
tako dobavno.

Obračalni parilnik s al brez naprave za žganjarstvo.
Kotliji za kuhanje žganja.
Kotliji za kuho in pranje.
Patentne peči za peko in sušenje.
Prekajevalnice.
Gnojilne sesalke. (13)
Pocinkani lonci in kozice.
Mize za pranje.
Posode in valjavnice za perila (Monga).
Ceniki na željo zastoj.

Kmetovalci! Denarni zavodi!
Gozdarske in gospodarske zadruge!
Beritel! Lesotrzci! Beritel!
A. Šivic (V)
„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.
V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rastočega drevoja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za določanje prostornine v ogljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjigi proti predplačilu za ude Slov. kmet. družbe K 3.—.

Vinometre »Bernadote« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1. (4)

Izdelujem

kmečke mline

od najmanjšega do največjega:

za roko,
vodno in
motorno
moč.

Milni so opremljeni s presejalniki in kamni, kojih ni treba nikoli klepati, za kar jamčim. Ti mlinci meljejo vsako žito ter napravljajo lepo in okusno moko za kuho in pecivo pri samo enkratnem nasipu. Razpošiljam razne vrste mlinne kamne in druge potrebščine za mline

ter poljedelske stroje.

Josip Čretnik

stavbenik mlinov (64)

v Sv. Jurju ob Južni železnici.

S tehničnimi in praktičnimi nasveti vsakomur na razpolago.

I Samo!
za
dve kroni

pošilja

Slov. kmet. družba

.. v Ljubljani ..

ilustrirano knjižico

„Izrejevanje

.. matic“ ..

ki je neobhodno potrebna vsakemu čebelarju.

Kmetovalci!

Pri nakupovanju kmetijskih in drugih vsakdanjih potrebščin (80)

ozirajte se le na

tvrdke,

ki se Vam potom

oglasov v

»Kmetovalcu«

priporočajo.

KONJAK

Pri slabosti vsled starosti, težkočah v želodcu, pešanju moči je (19)

star vinški konjak

pravo življenje vzbujajoče sredstvo.

Razpošilja dve politerne steklenice,

ovojnina in poštšina

prosta za K 96.—

Beneš Hertl,

graščak na graščini

Golič pri Konjicah

Štajersko.

Pozor kmetovalci!

Kozolc, 3 štante,

1 valar za vrt,

dvojni svinjak,

1 leto rabljeno

gonilno hrastovo

kolo za kolarja

(strugarja), 3 mtr

premeri se proda.

Naslov:

kamnosek

Toman,

Reslova cesta 30.

Ljubljana.

Tovarna Bochmann na Dunaju

priporoča vsake vrste kletarskih strojev n. pr. sesalke, stiskalnice, čistilnike, stroje za ekstrakcijo, čepovlake za sode itd. — Zastopnik:

Fran Rudl, Maribor

Vila „Alwies“.

(25)

Oskrbnik ali tudi najemnik

za približno 50 orolov veliko posestvo v zelo rodovitnem kraju v Sloveniji se išče. Natančno pojasnilo se dobi v pisarni Slov. kmet. družbe v Ljubljani, Turjaški trg 3.

Jurija grofa Thurnskega jeklarna na Ravnah

ustanovljena 1774. leta. (17)

Guštanj-Ravne, Koroško (Jugoslavija).

Poštna postaja Guštanj, žel. postaja Prevalje.

Brzojavni naslov: Jeklarna Guštanj.

Proizvaja: Azzalonsko in bresclansko jeklo

v zabojih, s sidrom kot varstveno znamko.

Legirana in nelegirana topilniška jekla

za vsakovrstno orodje največje trajnosti.

Jekla za orodje, drugovrstna,

za kladiva, žlebe, matrice; za diela in nože za

obdelovanje železa; za svedre, za rudo, premog

in kamen; za pile, rezila vrtna, diela itd.

Legirana in nelegirana martinova jekla

za vozovne in vagonске vzmeti; za konstrukcijske

dele posebne trajnosti v avtomobilni in letalni in-

dustriji; za kolesna obroča; za kose, srpe, sekire,

motike, lopate itd.

Izgotavlja: Vozovne ose s pušami in naključniki;

transmisijske valke (ostrugane do 4 m, surovoko-

vane do 6 m dolžine); v žlebih kovane dele za

avtomobile in vagone; krogle za cementne mline itd

Najstarejša hranilnica v Sloveniji!

KRANJSKA HRANILNICA v Ljubljani

ustanovljena leta 1820

sprejema hranilne vloge proti

3%

obrestovanju (in dovoljuje hipotekna posojila po

4 1/2 %)

S hranilnico sta zvezana Kreditno društvo in

starostna hranilnica za posle in delavce.

Hranilnica je sirotinskovarna in jo nadzoruje

državna vlada za Slovenijo.

Rezervni zakladi znašajo približno

8 milijonov kron.

Čisti dobiček je, v kolikor se ne porabi za

okrepitev rezervnih zakladov, po pravih določen

v pospeševanje obkrožitnih naprav in podjetij

na Kranjskem. (34)

Za te svrhe se je doslej darovalo 8,698.000 kron.

Pismene pošiljke je nasloviti na Kranjsko

hranilnico v Ljubljani, Knafljeva ulica šte. 9.

J. ROMATIČ

dolgot. zastopnik znane

trdke K. in R. Ježek,

Blansko, tovarna kme-

tjskih in poljedelskih

strojev in motorjev se pri-

poroča. — Dobra in so-

lidna postrežba.

Ljubljana, Gradišče št. 11

Nadalje priporočam

brzoparilnike

vseh velikosti z dvojnimi

potiskanimi parnim

kotlom, in porabno

obenem za kuhanje

žganja. (12)

Sprejemam naročila

na slamosrezne nože.

Cene po dogovoru.

Tudi imam malo rab-

ljeno slamosreznico 12"

čistilne v dobrem stanju

posebno pripravno za

pogon z viteljem na le-

senem podstavku.

Cena po dogovoru.

Les

kakor: hlode,

trame, deske,

jamskiles, drva

in stoječe goz-

dove za pose-

kati kupi in plača

po najvišjih

dnevnih cenah

(32)

Regovc & Comp.

Ljubljana,

Kolodvorska ul. 31.

Zopet

ogromno pošiljatev manufakture na-

ravnost iz inozemstva je prejela

trrdka

R. STERMECKI v Celju

in sicer volne, tiskanine, cefirja, eta-
mina, batista za ženske obleke, sukna,
kamgarna in hlačevine za moške ob-
leke, belega in pisanega platna za
perilo, kloba, cvilha, robcev, svile
in še mnogo raznega družega blaga,
katero se prodaja zaradi nakupa v
velikanskih množinah po čudovito
nizkih cenah. Razen tega vedno velika
zaloga lastnega izdelka srajc, pred-
pasnikov, bluz, kril, ženskih, moških
in fantovskih oblek po zelo nizkih
cenah. Čevlji, ženski, moški, in otroški
v velikanski izbiri, pristno ročno delo
lastnih čevljarjev. Ilustrovani cenih
zastoj! Na debelo samo v l. nad-
stropju. (27)

Veletrgovina, razpošiljalna

R. Stermecki

Celje - Slovenija.

(6) Slovenska KMETIJSKA DRUŽBA KRANJSKA

je izdala in prodaja naslednje

knjige: Cena K

Zvezek

2. Fr. Stupar: Apne v kmetijstvu — 60

3. Fr. Stupar: Navodilo, kako je

sostavljati poročila o letni — 40

5. M. Kostanjevec: O užitnosti

ed vina in mesa . . . 3—

8. Boh. Skalický: Siljenje ali

káljenje ameriških klijučev — 60

10. B. Skalický: Kmetijske raz-

mere na Češkem . . . 1-40

11. Gustav Pirc: Poglavlje o

govodereji na Kranjskem — 60

12. Pridelevanje in razpeča-

vanje namiznega grozdja

ter zgoja trt na špallirju.

(B. Skalický) . . . 1—

13. O sestavljanju in setvi travnih

mošanic. (Weinzierl-Turk) 2—

14. A. Sivie: Poljudno navodilo

za marjenje lesa . . . 3—

15. Steuert-Jamnik: Seseda

Razumnika konjereja . . 2—

Cementna

strešna opeka

najbolj trpežne vrste se dobi pri trrdki

Ivan Jelačin,

Ljubljana, Emonska cesta št. 2.